

کلیات حکاک

برخی ترتیب

روایات افکار

استانبول

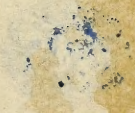
مجموعه مطبوعه

۱۳۲۶

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

أشهد أن لا إله إلا الله
أشهد أن محمداً عبده ورسوله
أشهد أن علياً وليه
أشهد أن آل بيته الطيبين
الطاهرين

نامی کمال

کلیات کمال

برخی ترتیب

دو نامه افکار و عقاید

« فرانسه اناره میسی اعضا مندره متوفی » ارست رونانه
طرف مندره اسلامیتک کو با ماصی ترتیبات و مانع معارف اولدیغه
رائر ایراد ابرطسه اولاره بر خطابه ناز شو بر اهین قاطعه بی
جامع رده ورکه شاه جلیل اسلامیتی دلائل منوره شرعی
و منطقیه ایلر معی اعلا ابره »

قاپسز و مهر سز نسخه لر ساخته در

استانبول

محمود بیاضی

فرانسز ارباب قلمندن موسیو «ارنست رونان» ك ایراد
ونشر ایتدیکی «اسلامیت و معارف» عنوانلی برخطبه خیلی
زماندن بری غزته لره سرمایه بحث اولمقده در .

عینی دها یکی اله کچدی . خطبه قیصه برشی ایسه ده مندرجاتی
برقاچ یوز جلد کتاب ایله جرح اولمغه مساعد بولندیغنی ایچون
مطالعهمی یازمه قله سویلنلمش شیرلی تکرار ایتک طرز بییهوده
پویانه سنی التزام ایتمش اوله میه جغمدن امینم .

اسلامیتک معارفه مانع دکل ، بالعکس مربی اولدیغنی اثبات
ایچون یانمده لزومی قدر کتاب موجود اولدیغنه تأسف ایدرم .
مع مافیة صاحب خطبه کندی دعواسنک بطلاننه ینه کندی
سوزلرنده او قدر چوق دلیل جمع ایتمشدرکه شو جوابی یازه
بیلک ایچون بشقه کتاباره عراجعت مجبوری ساقط حکمنه
کیرمشدر .

مقاله نك تدقیقنه کیرشمه دن اول قائلک مشرب و مذهبنی
او کرنمک ایلروده ایراد اولنه جق استدالاتک سهولتیه فهمنه
یاردم ایده جکی ایچون ترجمه حالی برقاچ سطر ایله تلخیص
ایدیورم .

شمسی التمش یاشنه واصل اولمش اولان موسیو «ارنست
رونان» چو چوقله نغده عالمه سی طرفندن باباس مکتبته ویرلمش
ایدی . مبادی تحصیلده کوستردیکی قابلیت اوزرینه خواجه لری
طرفندن عقائد نصرانیه ایله اشتغاله سوق اولندی . موسیو
رونان ایشته اوزمان السنه و حکمت درسارندن ذوق آلهرق
عبرانی و عربی و سریانی بی تحصیل ایشدر ؛ [۱] فقط حریت
افکاری پاپسارغه توافق ایده مدیکی ایچون اوصافی ترک ایله کندی
کندینه تحصیله باشلادی . صکره لری حکمت و السنه سامیه [۲]
امتحانلرینه کیره رک برنجی مکفاتی قازاندی .

فرانسه انجمن معارفی طرفندن ادبیات متعلق بر خدمت
ایچون ایتالیا یه کوندرملکه اورالرده جمع ایده بیلدیکی تحقیقاتی
ابن الرشده دائر بر کتاب شکلنه افراغ ایشدر .
بوندن صکره فرانسه نك ملت کتابخانه سی خدمتته و آنی
متعاقب انجمن معارف اعضالغنه نصب اولمش وینه علومه متعلق
بر خدمت ایله سوریه یه کیشدر .

ارنست رونانك الك زیاده دغدغه نمای اشتهار اولان اثری
« ترجمه حال عیسی » عنوانیه یازدینی کتابدر . بونك تدقیق
و جرحنه دائر یازیلان کتابدر ، رساله لر بریره طولانسه آیریجه
بر کتابخانه شکل ایدر .

[۱] عبرانی و سریانی یه ارلان و قوفك درجه سی بيله میز فقط عربی بيلمديکینه

کندی رساله سندن برچوق دلیل کومثره بکمز .

[۲] اولاً : سامک تکلم ایتدیکی لسانلره دینیلور .

پاپاسر طرفندن بوکتاب حقنده وقوع بولان تعریضات
شدیدہ نك نتایجندن اولہرق کندیبی مأمور اولدیغی لسان عبرانی
خواجہ لغندن انفصال ایتمشدر .

ترجمہ حالندن دها زیادہ بحثہ حاجت کوردمدم . چونکہ
بوخلاصہ موسیو رونانک پاپاسر وخصوصیلہ انکیزیسیون
طرفندن اوروپادہ عصر لرحہ اجرا اولنان تعدیات ملعونہ یی
مؤاخذہ ایدہ ایدہ ہر فنانغی دینک تأثیراتنہ حمل ایتک ایستین
وہر دینی برمزیتدہ قیاس ایدن غلاۃ منکریندن اولدیغی کوسترمکہ
کفایت ایدر .

شمدی صاحب خطبہ نك بومذہبنہ ، بحث ایتدیکی مسئلہ دن
تمامیلہ جہالتی علاوہ اولنور ایسہ مقالہ سنک نہ قدر صاحبہ برشی
اولسی لازم کلہ جکنہ ذہندہ بر علم اجمالی حاصل ایدیلہ بیلیر .
موسیو ارنست رونان السنۂ شرقیہ دہ احاطۂ کلیہ سی اعتباریلہ
فرانسہ انجمن دانشنک اعضانغی کبی منیع الوصول بر موقعی حاز
ایکن اسلامیت بحثدہ جہالتی ادعا ایتدیکم غریب کورنسون .
یا لکنز ارنست رونان دکل ، اوروپادہ علوم شرقیہ یہ انتساب
ایلہ معروف اولانلرک دیانت اسلامیہ مبحثدہ ذہنارہ حیرت
ویرہ جک قدر جاہل اولدقارینی پک قولای اثبات ایدہ بیلیرم .
برچوق سنہار استانبولدہ اوطورمش و عربی و فارسیدن
بشقہ - او ایکی لسانہ مقتدر اولسی وقواعدینک لایقیہ مضبوط
رنامسی جہتاریلہ - بر اجنبی یہ کورہ تحصیل السنۂ اسلامیہ نك

کافه سندن مشکل کورینان ترکجده اولدجه کوزل یازه جق قدر مهارت کسب ایتمش اولان تاریخ عثمانی صاحبی هامر [۱] بیله دیانت اسلامیة مبحثنه عطف مقال ایدنجه شرقة دائر بر کتاب او قومیان اجنبیلر قدر فقط آنلردن دها غریب برو قفسزلق کوستیر .

تاریخنندن اوننجی جلدک درت یوزنجی و درت یوز برنجی صحیفه لرنده شوققره یه دقت بیورلسون :

• احکام اسلامیته کورد ظهر نمازی شمسک نقطه زواله کلدیکی زمان قلنمز ، انجق بر ایکی دقیقه صکره ادا اولنور . چونکه احادیث انبیایه اعتماد اولنور ایسه هر کون ساعت زوالده شیطان کونشی ایکی بوینوزینک آرسنه آلهرق سلطان العوالمک تاجی اولمق اعتباریله نخوتکارانه باشنه کبیر ، فقط (الله اکبر) صدائی ایشتدیکی کبی براقیر . دولت علیه مؤرخلری ایشته بوصورتله « سلطان مراد رابع و سلطن ابراهیم زمانلریله سلطان محمد رابع دور صباوتنده حرص و سفاهت و عصیان و فسادت شیاطینی سمت الرأس زواله واصل اولملر ایدی » دیمشلردر .

ملت محمدیه یه منتقل اولان احادیث انبیاده بو اعتقادی ایما ایدر حرف واحد وارمیدر ؛ ذاتاً دخول وقتدن اول صلوة خمسک هیچ برینی ادا ایتمک جائز اوله ماز ؛ زوالده ایسه وقت ظهر هنوز داخل اولمدینی ایچون طبیعی نماز قیلنمز . هامرک عادی برچومزده صورسه بو حقیقتی اوکرنمکه مقتدر ایکن کیم

[۱] بوتاریخ اون کیز جلد اوزرننه مطبوع اولهرق سلطنت عثمانیه ک ظهورندن باشلار ؛ قایشارجه معاهده سده ختام بولور . بر خیلی اغراض و خطیثات و برطاقم یا کاش محاکمات ابله شایبه دار اولمله برابر وقوعات داخلیه و خصوصیه مناسبات خارجه جه برچوق تفصیلاتی حاوی اولدیغندن ملتک تاریخی بیلنلره تزید معلومات ایچون مطالعه سی لازم بر اثر در .

بیلر کیمدن ایشدیکی بر مسخره لئی قواعد راسخه دیندن عد اتمسی قواعد اسلامیه جهالتک منتهای درجائی دکلمدرده نهدر؟ بوینوزلی شیطان بعض کلیسالرده کوریلپور ایسهده اسلام کتابلرینک هانکیسنده شیطانیه اوپله بر حیوان شکلی ویرلدیکی کورلمشدر؟

خیر! « اوچ پادشاهک زماننده حرص و سفاهت و عصیان و مفسدت شیطینی سمت الرأس زواله واصل اولمشار ایدی » دین هیج بر عثمانلی مورخی یوقدر . حتی عباردهده معنی بولنده میورکه بر عثمانلی مورخنه اسنادی جائز اوله یاسون . ولو بری اوپله برهذیان سویلش اولسه بیله بو افاده ، اسلام ارهسنده شیطانک زوال وقتی کونشی بوینوزلریله طوتوبده باشنه کیدیکنه دائر بر اعتقاد موجود اولدیغنی ایجاب ایتمز .

احوال اسلامیهدن اوروپایی خبردار ایتمکه هرکسدن زیاده موفق اولقله معروف اولان و « شرق کتابخانهسی » نامنده کی اثری حالا اوروپاده السنه شرقیه و معارف اسلامیه ایله مشغول اولانلارک اک بیوک مرجع لرندن بولنان مشهور « دهر به او » بو کتابنک « القرآن » عنوانلی مقاله سنده شو فقره یی یازار :

پیغمبر لرینه پرستش ایدن (!) محمدیلر بو کتابی (یعنی قرآن کریمی) پک اعلا ایدر لر . زیرا دیرلرکه قرآن ابتدای خلقتده لوح تقدیر الهیدن تفریق ایدیلرک فلک ثوابنک زیرنده بولنان یدی قات کوکلرک برنده امانه حفظ اولمش و برنجی مرتبه ده کی ملائکدن اولان جبریلک کندی ایله او کوکدن (حضرت) محمد (صلی الله علیه وسلم) سوره بسوره کتورلمشدر .

تعریف اقتضا ایتمز کہ بویله برسوز سویلمش ، یویله براعتقادہ
 ذاہب اولمش ہیچ برمسلمان یوقدر . اوروبادہ برطاقم اصحاب
 ہمت ، مثلاً اک کوچک بوجکک رک جنسنی تفریق وانواعنی تعیین
 کبی شیلارہ صرف عمر ایدرک سعی قوتیہ خیال وخاطرہ کلز
 بونجہ کشفیات وجودہ کتیریور ؛ بونلردن بیکلر جہ اصحاب
 فکر وھنز ایسہ السنہ شرقیہ ایلہ اوغراشوب طورییوردہ بیک
 اوچیوز سنہدن بری کرہنک پک بیوک برقسمنی احاطہ ایتمش
 برملتک الدہ یوز بیکلر جہ تالیفاتی تداول ایدوب طوررکن
 دینلرینک حقیقتی اوروپایہ بوقدر مجهول قالیور ! بو حال شایان
 تعجب دکلیدر ؟

اوت ، شایان تعجبدر ؛ فقط اسبابی دہ میدانہ کورینور ؛
 بوبادہ اولان مطالعہ می بیان ایدیم : معلومدرکہ اوروپا جہ
 دیانت اسلامیہنک تدقیقیہ اوغراشانلر یاخرستیانلغہ معتقددر
 یا دکلدر . اکر خرستیانلغہ معتدایسہ فکر اصلسی بوتدقیقاتک
 تجرید نفس والتزام حق ایلہ اجراسنہ مانع اولیور .

بزرجہ خرستیانلق ادیان منسوخذن اولدیغندن علمای
 اسلامیہدن بری عقاید نصرانیہنی تدقیق ایدہ جک اولور ایسہ
 جہات منسوخذسنگ یعنی دیانت محمدیہیہ توافق ایتمین مسائلنک
 ظاہرہ اخراجی ایچون تحریاتی پک بیطرفانہ پک حقایق جویانہ
 اجرا ایدہ بیلیر .

حالبوکہ دیانت اسلامیہ خرستیانلر نظرندہ الہی اولمدینی ایچون

علمای نصرانیتک دین محمدی به دائر اجرا ایده جکری تحقیقات
الیرینه کچن کتابده محل تعریض آرامقن عبارتدر .

معتقد اولیانلره کانیجه اوروپاچهده مبالات دینه ایله مألوف
اولیانلرک همان کافه سی عموم ادیانه افکار بشرک اک آغیر زنجیر
اسارتی ، ترقیات معرفتک اک قوتلی سدحائلی نظریله باقمده درلر .
ایشته بوفکرک انتشارندن طولاییدرکه آنلرک دین اسلام ایچون
اجرا ایتدکری تحقیقات ده پاپاسلرکی الیرینه کچن کتابده محل تعریض
آرامقدر . ذاتاً بر دینک السهی اولدیغنه حکم ایتک حرمت
وجدیتنی ازاله ایده جکنندن (حاشا) زوز کاک بلکه اغفالات
نظریله باقیلان بر شیئک ماهیتنی جدأ تحقیق ایچون بیکده بر
صاحب صبر اوزون اوزادی تکلف اختیار ایتمز .

بونلردن بشقه اوروپالیلرک بر غریب اعتقادلری واردرکه
اواعتقادک بر جزوئی موسیو رومان ، جوابیله مشغول اولدیغ
رساله سنک ترجمه سنی زیرده نقل ایتدیکم فقره سنده پک کوزل
خلاصه ایتشدر :

• براسلام چوچوغی اون اون ایکی یاشنه طوغری امور دینه سنک
تحصیلنه باشلانیجه اوزمانه قدر اولدیجه متیقظ ایکن بردن بره متعصب
اولور وحقیقت مجرده ظن ایتدیکی شیئه تملکنندن طولایی برنخوت ابلهانه
ایله مالامال اوله رق حدذاتنده ساترلرک مادوننده بولنان بوخالدن
طولایی بر امتیازه مالک ایش کی کندینی بختیار بیلیر . بوغرور
مجنونانه اسلامک اک اساسلی سیئه سیدر . «

بونلر، اسلامی کندیسنه سائر ملتلردن بیوک نظریله باقارظن
ایدرلرده قضیه نك عکسنی التزام ایدرک کنیدیاری اسلامه سائر

ملتردن کوچك نظريه باقارلر . بويله کوچك بر قومك عقايدينه ايسه ظنلرنجه اهميت و يرمك التزام مالايلزم قبيلىندن اوله جنى ايچون شرقيه متعلق مسائل ايله اوغراشا نازكك چوغنى ديانت اسلاميه يده بعض اقوام وحشيه نك مذاهبي كبي اكلنجه قبيلىندن اوله رق تحقيق ايدرلر !

شاين دقت بر جهت دها واردر كه كرك قواعدك وسعت وصعوبتى و كرك يازينك حالى جهتيه بر اجنبي ايچون السنه شريقيه ده مهارت حاصل ايتك اصعب امور عد اولنه بيلير .
 بر درجه ده كه اورو پاده لسان عثمانينك علامه لرندن معدود اولان هامر تعبيرات تحقيريده دن معهود (كيدى) كله سنك معناسنى اكلايه مديغندن سرحد دلاورلرينك نقرات جلادتلرندن اولان (يوقدر سزكه ويره مز - اكريلي كيدى اكريلي) بيتنده كي كيدى لفظنى « هره » معناسنه اولان كدى ظن ايتمش ده تاريخنده او معنى ايله ترجمه ايلشدر !

لسان عربده احاطه كليه ! ايله مشهر اولان موسيو رونان ده بورساله سنده فيلسوف لفظنى عربلرك كسرفاء و اماله يا وسكون لام ايله تلفظ ابلدكلرندن بحث ايدييور ! السنه اسلاميه مهراق ايدن اورو پاليلرك بر طاقى هر قومك قاعده كتابلرندن اوكره نه مدكلرى لسانلرى بشقه رينه قولايقله اوكرتمك ايچون كندى كنديلرينه قاعده كتابلرى ترتيب ايدييورلر ؛ بر طاقى بو كتابلرى او قومقله ايستدكلرى لسانى اوكرنمش اولمق اعتقادنده

بولنیورلر ؛ اوکرنکلی ، اوکرنکلی شیلر ایسه او قدر
غریبدرکه پارسده ایکن برترکجه درس عامنده بولندم ، خواجه نك
تقریرندن برکله آکلامغه مقتدر اوله مادام . آرده اوچ درت
ترکی ادات ایشتامش اولسه ایدم هیچ بیلمدیکم برلسان تدریس
اولنیور ظن ایتمکده معذور اولوردم .

بوندن بشقه اوروپالیرک اسلامیه دائر یازدقلری مسائله
یازم عالمکده بریوک حصه افراز ایتمک لازم کلیر . معلومات
سطحیه صحابنه کوره او قودینی کتابلرده آکلایه مدینی مباحثه ،
ولونه قدر موافق حقیقت اولسه کوزه لک نظریله باقق طبیعی
دکلیر ؟

شمدی بر اوروپالی ، ماهیت و مزیتنی آکلامق سنه لرجه
تعمیق فکره محتاج اولان دیانت جلیله محمدیه بی حریت افکاره
حائل و ترقی مدینه مانع بیله رک پیش نظره آلیر ، بو فکرک
نتایجندن اوله رق تحقیقاتی ، زورله معتقدات غیر معقوله تحریسنه
حصر ایدر ؛ تصادف ایتمیکی هر مسئلهیه ، حاشامن التشیهه ،
کویا زورلو خلقنک مذهبیله اوغراشیر قدر سطحی بر اماله
نکاهی ذهننده حاصل ایده جکی فکر ایچون کافی کوررده توغلنک
موقوف عالی اولان السنهیه انتسابی ده دها کله لرینی طوغری
تلفظ ایده میه جک درجه ده بولنور ایسه یازه جنی شیلرک هذیانندن
بشقه برشی اوله بیلمسی عقلاً قابل میدر ؟

شو حقیقتی ده سویله یم : اوروپاده السنه اسلامیه دن بر ویا

بر قاچنه کر چکدن انتساب ایتمش هیسچ کیمسه یوقدر دینیه مز ؛ فقط بو موفقیتی حاز اولان اصحاب امتیاز - شرقی بیلیمک وهی کسه بیلدیرمک داعیه منده بولنوب ده رساله یازانلرک ، خطبه ایراد ایدنلرک اکثریتی کبی - دیانت اسلامیه نیک ترقیات معارفجه اولان تأثیراتی بویله قرق صحیفه لک بر رساله چکده مؤاحده وتدقیق ایده بیلیمک داعیه خود نمایانه سنه قالدقشماز .

ایشته شرق ایله اوغراشان اکثر اوروپالیرک دیانت اسلامییه وبلکه اسلامک اکثر احوالنه بتون بتون وقوفسزلقاری نه درلو اسبابدن منبعث اولدینی یوقاریده کی ایضاحاتدن اکلاشلدی . موسیو رونانک ده اسلامیت مسائلمنجه او اسبابه مغلوب اولان معلومات کاذبه وتحقیقات ناقصه اصحابندن اولدینی پیش نظر دن ایرلسون .

کرک قائلک کرک اقراننک ماهیتلرینی تعیین ایچون دهاز یاده سوز سویلکه احتیاج قالمامشدر ظن ایدرم . بناءً علیه رساله نیک مندرجاتنه عطف مقال ایدیورم .

موسیو رونانک رساله سنی کورمه دن بو قدر آز لقردی یه او قدر چوق خطا صیغه بیله چکنی مأمول ایتزدم . بحث ایتدیکم خطیاتی برر برر تعداد ایده یم .

صاحب خطبه اقوامک بر هویتده قالدیغنه دائر هر کسک بیلدیکی بر حقیقتی یکی کشف اولنمش بر سریره حکمت کبی مقدمه مقال ایدرک عرب معارفی ، عرب مدنیتی ، عرب حکمتی

و عرب صنایعی ، علوم اسلامیہ ، مدنیت اسلامیہ تعبیر لرنده موجود اولان التباسی قالدیر مق ایستدیکندن بحث ایدیور . کندی روایتنجه بو التباس ذهنارده بر طاقم غیر واضح مطالعه لر حاصل ایتمکده و او غیر واضح مطالعه لر ایسه بر طاقم یا کاش فکر لر و حتی فعلیاتده بیله آغیر آغیر خطالر تولیدینه سبب اولقده ایش !

بحث ایتدیکی تعبیر لرنده ایسه هیچ التباس اولدیغی معلومدر . مع مافیه مؤلف ، اسلامک معارفی ، مدنیتی ، حکمتی ، صنعتی ، بتون بتون انکار ایده جک افکاری استحضار ایچون مبادئ مقاله ده یالکز تعبیر لرنده التباس اولدیغی بیان ایله اکتفا ایدیور . بو التباسدن ظهور ایدن غیر واضح مطالعه لرک ایسه بر طاقم یا کاش فکر لر ، بر طاقم آغیر خطالر تولید ایتدیکنه دایر بر ادعا میدان قویورده دعواسنه هیچ بر دلیل کویورمور .

کویورمورمور ایستغراب ایلمسون که ارنست رونان مشربنده اولان اوروپا علماسنک بزه متعلق هر قوی کندیلرنجه هر درلو برهان احتیاجندن بری اولان بدیهیات اولیه دن معدوددر . بو ذواتک بر چوغندن شرقه متعلق مباحث آرسنده قوللرینه دلیل ایستلنکجه دلیله بدل « بن سویلیورم » جوابی آلدیغمز پک کثیر الوقوعدر .

موسیو رونان بودعوای مجرد سنی متعاقب شویله بر ادعا دها میدان قویور :

« زمانمک احوالندن براز معلوماتی اولان ذواتک کافہ سی ممالک
اسلامیہ تک تدنیات مانہ سبیلہ تحصیل و تربیہ لرینی مجرد اسلامیتدن استنباط
ایدن اقوامک قابلات ذہنیہ جہ هیچ حکمنده اولدیغنی واضحاً مشاہدہ
ایتمکده درلر . شرق و آفریقا طرفلرنده اولانلر ، بر مؤمن صحیحک
فکرینی تحدید ایدن و باشنی احاطہ ایله فنونہ دائماً مسدود و بر شی
اوکر تک ویا بر فکر جدیدہ اجبالبیلامک قابلیتندن محروم ایلین بر نوع
تیمور دائرہ ایچنده محصور درلر . »

اسلامی ادراک و معرفتجه چینده آتسه ، هندده حیواناتہ
عبادت ایدن ، اراضی مجهولہ ده ، جزائر بحر محیطده انسان
بین ابنای جنسمزدن ده دها آشانی کورمک ؛ دعواسنده دایل
کوسترمک لزوم کورمین موسیو رونان ایچون قابلدلر ؛ فقط بو
صاحبه سوزلره او قویانلرک اعتمادینی مأمول ایدرسه شهرت معرفتنه
یک سادہ دلانہ بر اطمینان کوسترمش اولور .

عجایب شی ! مکر اسلام اولدیغمز ایچون باشمک اطرافنه
بر تیمور خلمته کچیرلمش او خلقه خواص باطنہ مزنی هر درلو
علومه ، هر درلو تحصیله ، هر درلو افکار جدیدیه مسدود
طوتارمش ده بزم حالا خبرمز یوق !

اسلامک مکتب بوله بیلدکاری یرلرده وسائط تحصیلده
موجود اولان بیک درلو نقصان ایله او مکتبلره دوام ایدن ملل
سائرہ طلبه سنہ دائماً تفوق ایده کلدکارینی موسیو رونان نصل
انکار ایده بیاور ؟ یوقسه دعواسنه دلیل کوسترمه مک شانندن
اولدینی کبی معارض طرفندن کوستریلان دلیلی قبول ایتمه مک ده
اختیار ایلدیکی طرز مناظره اقتضاسندیمیدر ؟

رساله سندن اڪلاشيلان و اشاعيده موضوع بحث ايديله جڳ اولان فڪرينه باقيديرسه طبيعيات و رياضياته منتسب اولان اسلامه باى حال مبالات دينيه دن متبرى نظريه باقه جقدر . مع مافيه براز ڪنديريله بحث ايتسه او مسلمانزلى هر ڪس دن زياده ديانت راسخيه مالڪ بولور . چونڪه فنون رياضيه و طبيعيه ايله اشتغال ايدن محمديلر او فنونڪ مباحثنده (والشمس تجرى) و (انزلنا من المعصرات) و (خلقناكم ازواجاً) ڪبي آيات ڪريمه به بديهيات دن برهانلر ڪوررلرده ايمانلرنده برقات دها رسوخ حاصل ايدرلر .

موسيو روناڻڪ بالاده بحث اولنان و « بر اسلام چوجنى » ترڪيديه ابتدا ايدرك « اڪ اساسلى سيئھسيدر » سوزلريله ختام بولان فقره سى بو عباره سنى تعقيب ايتشدر .

موسيو ارست روناڻڪ او ادعاسنى ده جوابسز برافيهلم :
 عجباً صاحب خطبه نڪ اعتقادنجه دينى اديان سائردهن ،
 ملتنى ديكر ملتلر دن اشرف بيلمك يالڪنز مسلمانلره مى منحصر در ؟
 خرسٽيانلغه ، يهوديلدڪه ، آتش پرستلڪه ، بت پرستلڪه اعتقاد
 ايدنلر ڪندى دينى بشقه دينلر دن ، ڪندى ملتنى بشقه ملتلر دن
 آشانى ويا آنلرله مساوى طوتدقارنى ادعا ايتمك قابليدر ؟ البته
 دڪلدر . يا اعتقادنجه دين حقه تابع اولدينى ايجون قومى اقوام
 سائردهن شريف عد ايتمك نه دن طولايى اسلامه ڪوره سائر
 ملتلر ڪوننده قالمنى موجب اولسونده خرسٽيانلره يهوديلره

فلانرہ کورہ اولسون ؟ اسلامیتک معارفجہ تأثیراتی قدر مہم
بر مسئلہ بو درلو استدلالرلہ می حل اولنہ جق ! . . .

ینہ صاحب مقالہ دیرکہ « اہل اسلامہ اعمال دینہ سنک
سادہ لکی ادیان سائرہ حقندہ پکدہ حقی عد اولنہ میہ جق بر فکر
تحقیر القا ایدر »

موسیو روناں بیلمزسہ اصحاب وقوفہ لایقیہ معلومدرکہ اہل
اسلام اعمال دینہ سنک سادہ لکنی ، صعوبتی ہیچ بروقت
دوشونمامشدر و دوشونمز . سائر ادیانہ دہ ہیچ بر مسلمک نظر
تحقیر ایلہ باقدینی یوقدر . سائر دینلر کتب سماویہ یہ مستند
ایسہ آنلر اسلام عندندہ محقر دکل منسوخر . ایلہ یابدینی
صنمہ کندینی خلق ایتمش ظنیلہ طاپینانلرک مذاہبی قبیلندن
اولان معتقدات باطلہ یہ ایسہ مسلمانلر دہ ، خرسیتیانلر دہ ،
یہودیاردہ ، دینسزلردہ یالکز نظر تحقیر ایلہ دکل طبیعی نظر
تزیف ایلہ باقارلر .

هیچ بردینہ منسوب اولمیان موسیو روناں ایچون خرسیتیانلرک
یہودیئرک اسلامیتی ادیان صحیحہ دن عدایمہ سی معذور طو تولدینی
حاندہ اسلامک خرسیتیانلنی ، یہودیایی منسوخی بیلمس عجا
ناصل مدار تعریض اولہ بیلور ؟ بت پرستارہ ، آتش پرستارہ
دائر اہل کتابک عمومیلہ برابر حتی دینسزلردہ دخی شامل اولان
بر فکر دن طولایندہ موسیو روناں یالکز مسلمانلری معانب
طوتہ ساز ظن ایدرم . صاحب مقالہ نک توہمنہ کورہ اہل اسلام ،

جناب حق اقبال و قوتی - مزیت ذاتیه قیدندن وارسته اوله رق -
 کیمه اراده بیورورسه آکا احسان ایدر اعتقادنده بولندقاریچون
 تربیه و معرفته و اوروپا فکرنی تشکیل ایدن هر درلو مزیته
 مسلمانلر کمال حقارتله باقارلر ایش ! معطیٰ حقیقینک احسانی
 هر درلو قید و وسیله دن وارسته بیلیمک یا کلش بر اعتقاد میدر ؟
 خطیب شهیر دنیاده اقباله ، قدرته مالک اولانلردن کافه سنک معرفت
 و مزیت اصحابندن اولدیغنی و هر معرفت و مزیت اصحابنک بر موقع
 اقبال و قوته کلدیکنی ادعا ایده بیلیر ایسه اصحاب مطالعه بی بو
 دعواسنه اقناع ایچون تاریخ انسانیتی هم کتابخانه لردن
 هم فکر لردن بتون بتون قالدیر مقده کفایت ایتمز : معاصرلرک
 حالنی ده بر بندن ستر ایتمکه بر چاره بولمق لازم کلیر !

برده اسلامک بو اعتقاد ده بولنمی معارفه نیچون نظر تحقیر
 ایله باقسنی ایجاب ایتمسون ؟ علم ، مجرد قدرت و اقباله نائل اولمق
 ایچونمی تحصیل اولنور ؟

موسیو رونانک منسوب اولدیغنی فرانسه قومی ایچنده
 زادکندن اولمدقجه بر موقع قدرت و اقباله نائل اولمق محال
 درجه سنده مشکل اولدیغنی زمانلر صنوف معرفتله تحلیه نفس
 ایتمش اولان (ده تارتلر) ، (پاسقاللر) نه درلو قدرت و اقباله
 نائل اولمق ایچون چالشمش ایدی ؟ (قوپرنیق) لهستانده
 قرالغه ، (غالیله) روماده پالانغه انتخاب اولنمق ایچونمی معارفه
 بذل وجود ایتمش لردی ؟

معرفت بر نازنین دلربا درکہ مبتلا لری یالکز نیل وصالی چون
افنای عمر ایدر . علمی وسیلہ استفادہ ایتک ایچون استحصالہ
چالیشانلرک ہیچ بر وقت معلوما تبحہ بر موقع امتیاز و کمالہ واصل
اولدینی بیلنہ مز .

بودلائل عقلیہ یہ دہ حاجت یوق . اثبات حقیقتہ فعلیات کافیدر .
اگر اسلام معارفہ نظر تحقیر ایلہ باقش اولسہیدی ایچارندہ
بر عالم ظہور ایتزدی . موسیو روناں اسلامدن عالم ظہور
ایتمامشدر دیہ جکسہ بیان ایلسوندہ ا کا کورہ بحث ایدم .
موسیو ارنست روناں کتدجکہ تحفلاشیور ، دقت بیورلسون .

یوقاریدہ بیان اولندینی اوزرہ اسلامک ، تربیہ و معرفتہ
واوروبا فیکرینی تشکیل ایدن ہر درلو مزیتہ کمال حتمارتلہ
باقدیغنی بیان ایتدکدن صکرہ دیرکہ :

« اعتقاد اسلام ایلہ تلمیح اولنش اولان بوجریحہ او قدر
قوتلیدرکہ ہر نوع قومیت و ملیت مہاینترلی یالکز قبول اسلام
ایلہ محو اولور . بربر ، سودانلی ، چرکس ، افغانلی ، مالز ،
مصرلی ، نوبہ کبی اقوام برکرہ مسلمان اولنجه آرتق بربر
مصرلی سودانلی دکل یالکز مسلماندر . »

مقدمہ ایلہ نتیجہ نیک جهت استلزامنی کشف ایدمہ بیلنارہ
برینوک مکافاة ویرلسہ شایستہ در !

نہ اولمش ؟ اسلام ہر درلو اقبال و قوتی معطی حقیقیدن
بیلورمش ، بناءً تلمیہ تربیہ و معرفتہ نظر تحقیر ایلہ باقار ایمش

و بناءً عليه بوجرحه نك تأثيريله هر كيم مسلمان اولور ايسه قوميتنى
غائب ايدر يالكر مسلمان قاليرمش !

شمدى معارفه نظر تحقيرايله باقمته مسلمان اولانلارك قوميتنى
غائب ايتمى مسئله لرينه بر برينه مناسبتى وارميدر ؟ مؤلف
كچين بر آدم اچون خطبه ايراد ايدر كن دكل، بلكه صايقلار كن
بيله بو قدر صاحجه سويلك عيب اولور .

تاريخجه مثبتدر كه دول اسلاميه ارسنده ظهور ايدن بر
طاقم اختلافات اوزرينه اسلاميته داخل اولان اقوامك همان
كافه سى قوميتنى محافظه ايدم بيلمشدر . يالكر هانكي سنه صورلسه
اسلام صقتنى مثلا چركس ويا افغان عنوانه تقديم ايدر كه بوترجيح
اديان سائر معتقدلرنجه دخى جاريدر .

فقط صاحب خطبه يه شوراسنى سوال ايدم كه اسلاميت
بر چوق قوميتلرك محويته سبب اولوبده ابنساي بشرك موانع
اتلافندن برينى ممكن مرتبه تقليل ايتمش اولسه يدى فكر حكمتجه
تقدير اولنه ميه جق برحالى حدوت ايتمش اولوردى ؟

ينه صاحب مقاله دير كه « بو حالدن يالكر ايران مستثنا
اوله رق فكر مخصوصنى محافظه ايدم بيلمشدر . چونكه ايران
اسلام آرسنده بر موقع مخصوص احراز ايتمشدر . ايرانيلىر
مسلمانلقدن بر قاچ قات زياده شيعيدر . »

مسلمانلقدن زياده شيعيت نه ديمك اوليور ؟ مسلمان اولدق
شيعى ده مى وارمش ! بودرلو بازيجه الفاظه بعض لطائف ادبيه ده

جواز اوله بیلور ، فقط جدی بر اثره معناسز سوز قارشیدیرمقدہ
بر مناسبت یوقدر .

موسیو رونان شیعیتی ایرانہ مخصوص بر مذہب واو
خصوصیتی ده ایرانلیلرک اسلام آزه سنده بر موقع مخصوص احراز
ایتمسہ سبب کوسترییور !

اسلامک تاریخنه واقف اولسه یدی شیعیلکک ممالک اسلامیه ده
طولاشمدیغی بر جهت و داخل اولمدیغی بر قوم قلمدیغنی اوکر نمش
اولوردی :

معلومدرکه شیعیلکک ایرانده بتون بتون تقرری ده اوج
عصرلق بر مسئلهدر ؛ تقرر ایدنجه یه قدر ایرانلیلردن یوز
بیکلرجه سنک قانی دوکولدیکی ده تاریخ ایله مثبتدر ؛ اسلام
ملکنک برخیلی طرفلرنده ایراندن بر قاج عصر اول اومذہبه
سلوک ایدرک شیعیتی بوزمانه قدر محافظه ایتمش قوملرده بولنور .
بوبداهتله ره قارشی ایرانلیلری اسلام ایچنده کندیلرینه
آیری بر موقع احراز ایتمش مسلمانلقدن زیاده شیعیته مائل بر
قوم اعتبار ایتمک جائز ایسه نه دیهلم ؟

موسیو رونان بوقدر غریبه لر میدانہ قویدقدن سوکره
استقباله حصول امنیت ایچون ماضی یه عطف نگاه ایدوبده
شمدی (ظننجه) بودرجه تدنی ایتمش اولان مدنیت اسلامیه
برزمان پک پارلاق ایدی ، بوقدر عالملر ، حکیملر یتشدیردی ،
عصرلرجه غریبه کی خرسیتیانلق عالمک خواجه سی اولدی ، بر

حال که بر زمان وجوده کلمشدر ، بوندن صکره نیچون کله مسون
 دینلرک فکری نی ده بکنمیه رک و « بنمده اصل بحث ایده جکم
 بو نقطه در » دیه رک « صحیحاً علوم اسلامیہ و یا هیچ اولمازسه
 اسلام طرفندن قبول و مساعدیه مظهر اولمش بر علم وارمیدی؟ »
 مسئله سنی میدانه قویور . مسئله نك حلی ایچون سوزه باشلادینی
 صیردده اوچ عصر قدر بر مدته ممالک اسلامیہ ده پک ممتاز
 عالمر ، حکیملر موجود اولدیغنی و او زمانلر جهان اسلامیت ،
 معرفتیجه خرسیتیانلق عالنه مرجح بولندیغنی اعتراف ایلدکن
 صکره بودلائک ، برطاقم یا کلش نتیجهلر تولدایده بیلمک ایچون
 لایقیله تحلیل ایلمسنه و بونک ایچون ده شرقک تاریخ مدنیتی
 عصر بعصر تتبع ایدرک اسلامک اورججان موقتی استحضار
 ایدن اجزای متنوعه نك حصه سی تفریق اولمسنه لزوم کوستریور .
 ایشته آرزو ایتدیکی تحلیله شو سوزلرله باشلایور :

علم و حکمته اک زیاده بیگانه بر زمان وار ایسه بر قاچ عصرلر امتداد
 ایدن و عربلرک وجدانی توحیدک طرق متنوعه سی ازه سنده متردد براقان
 منازعات مذهبه نك نتیجه سی اولان اسلامیتک برنجی عصریدر .
 نه بیور رسکنز ، قبل الاسلام عربلر بیننده توحیدک طرق
 متنوعه سنندن متحدث مجادله زده وار ایمش !

اسلامک برنجی عصرندن بر قاچ عصر اول عربستانده
 توحید باری اعتقادینک موجود اولدیغنه و حتی بوندن طولایی
 قبائل اره سننده مجادله لر ، محاربه لر بیله وقوع بولدیغنه دائر موسیو
 رونانک کشف ایدوبده میدانه قویدیغنی حقیقتی - شمده یه قدر

هیچ بر کتابده کورلمدیکی هیچ بر دلیلی ده اولمدیفیچون -
کندیسندن بشقه دنیاذه کیمسه قبول ایده منز .

عصر اولده اسلام ازه سننده علم منتشر دکل ایش ؛ اگر
علمدن مراد یالاکز ریاضیات وطبیعیات ایسه فی الحقیقه دکلدی .
فقط بوندن اسلامیتک مانع معارف اولمسیمی اقتضا ایدر ؟
دین محمدی منتشر اولدینی یرلرده خلقی عالم بولمش ده جهله می سوق
ایتمش ؟

حکمت بحثنه کانهجه : موسیو رونان اصحاب کرامک کلماتی
جامع اولان کتاباری ، هیچ اولمازسه « نهج البلاغه » بی گورمش
اولسه ایدی قولایلقله بویله بر ادعایه قیام ایده مزدی صانیرم .

صاحب مقاله بوادعاسنی متعاقب هیچ مقتضای متامه مناسبتی
اولمدینی حالده برازده بدویلرک شاعر لکلرینی و فقط عالم
اولمدقارینی بیان ایتدکدن وحضرت عمر (رضی الله عنه) ک
اسکندریه کتابخانه سنی احراق ایتدیرمدیکنی اعتراف ایله برابر
دناذه غالبیتنه خدمت ایتدکلری قواعد جلیله نک حاشا افکارک
تحریات عالمانه و مساعی متنوعه سنی خراب ایده کلدیکنه دائر بر
هذیان دها فیرلاتدقن صکره شوفره لری سوبلکه باشلار :

۷۵۰ تاریخ میلادیسنه طوغری ایران تفوق ایدوبده آل عباسک
نجی امیه به غلبه سنی استحصال اینجه هر حال تبدل ایلدی ، اسلامک
مرکزی شط و فرات ازه سنه انتقال ایتدی ؛ اوراسی ایسه شرک
کورددیکی اک پارلاف مدینتلدن برینک اثار باقیه سیله مالا مال ایدی .
بوده ایرانک دولت ساسانیه مدینتیدرکه نوشروان دورنده مرکز
کاله واصل اولمشدی . اورالرده صنایع اعصار عدیده دن بری ترقی

ایتمش ایدی ؛ خسرو بوکا پرده کلمات فکریه علاوه ایلدی . استانبولدن طرد اولنمش اولان فلسفیات ایرانه النجا ایتدی . خسرو ، هندک کتابلری ترجه ایتدیردی ، اهلینک اک کترتلی عنصرینی تشکیل ایدن خرسیتیانلر یونانک علم و حکمتنه واقف ایدیلر ؛ طب بتون بتون انلرک ننده ایدی ، پاپاسلر هم منطق هم ده هندی بیلیرلردی . صفات میزه سی ساسانیلر دورندن آنمش اولان شهنامه ده « رستم » ک کوپری یابدرق ایستدیکی زمان مهندسلاک ایچون بر (جائلیق) چاغرتدینی بیان اولمشدر ، جائلیق ایسه نستوریلرک بطریق ویا پاپاسلرینه عنوان اولان قاتولوقوس دیمکدر . اسلامیتک صدمه شدیدیه سی ایرامک بو کوزل ترقیاتی یوز سنه قدر تأخیر ایتدیسه ده عباسیلرک تسلطنی خسرو زماننک پارلاقفتی تکرار احیا ایلدی . آل عباسی سلطنته واصل ایدن انقلابی وجوده کتیرنلر ایرانلی رؤسانک زیر اداره سنده بولنان ایران عسکری ایدی ؛ دولت عباسیه نک مؤسسسی اولان ابوالعباسک و خصوصیه منصورک اطرافنده بولنانلر دائما ایرانلی ایدی ، گویا که ساسانیلر یکیدن دیرملش ایدی ؛ محرم مستشارلر ، شهزاده خواجهلری ، رئیس الوکلار ایرامک اسکی خاندانلرندن و معلومات کامله امحاندن اولان وقوملرینک مذهبنه صادق قاله رق اسلامیتی هم پک کچ هم ده بلاقناعت قبول ایدن بر مکبیلر ایدی . نستوریلر ده تام الاعتقاد اولیان بو خلیفه لری احاطه ایدرک بر امتباز مخصوص اولمق ازره حکیم باشلقلری خدمتی استحصال ایتدیلر .

صاحب مقاله نک بو قدر کوزه لکنی اسلامیتک معارفه مانع اولدیغنه دلیل متمانده استماع ایدیوروز . افاده لرده ایسه او یله بر دلالتدن اثر اولمدینی شو یله طورسون ، طوغری بر شی وارایسه اوده حضرت فاروق رضی الله عنه افندمرک اسکندریه کتابخانه سی احراق ایتدیردیکنه دائر پاپاسلر لساننده موجود اولان افترانک جرحندن عبارتدر . برده بعض خرسیتیانلرک خلفای عباسیه دن بر قاچ ذاته حکیملاک ایتدکلری صحیحدر .

دیگر ادعای کهنه : اولاً مرکز خلافتك بغداد، نقل اولمسی اسلامیتك ترقیات مدینه منه نصل تأثیر حاصل ایده بیلیردی که موسیو ارنت رومانك ایران طرفلرنده توهم ایتدیکی مدنیت ساسانیه انجق اوتوز قرق ییل سوره بیلمش واسلامك ظهوری اوزرینه بر حال وقوفه دوشمش بر شکل ترقیدن عبارت ایدی . نه دن اقتضا ایتسون که قوم نجیب عرب ده مرکز حکومتی شامده ایکن یونان مدنیتندن ، او بیك سنه دن زیاده بوقدر مآثر عظیمه اظهار ایله حکمت ومدنیتك عالم انسانیتده ناشر ومؤسی اولمش وحتى موسیو رومانك قولنجه ساسانیلرک ترقیات فکریه لرینی ده - بونلر کتب یونانیه یی ترجمه ایتدکاری جهته - تأمین ایتمش اولان معارف یونانیه دن عبرت بین اولسونده علمك فوایدینی مدنیت ساسانیه دن آلسون ؟

عجبا ایران مدنیتك شط و فرات ارسنده کی آثار باقیه سی یونان معارفك شامده کی آتارندن ده زیاده می ایدی ؟

نوشروان وخسرو زمانلرنده ایرانك معارفجه اولیه بر موقع کاله واصل اولدیغنی اثبات ایچون موسیو رومانك قول مجردندن بشقه بر اماره کوره میورز بر قاچ سنه یونانك فلسفیاتندن استفاده ایتک وهنددن بر قاچ کتاب ترجمه ایتدیرمک ایله بر قومك معارفده مرتبه کاله واصل اولسی ممکنیدر ؟

دولت ساسانیه نك عربیه انتقال ایده جك قدر مآرفی

اولدیغنه موسیو ارنست رونان ایرانک هانکی مؤلفات علمیه وادیهسییه حکم ایدیور؟ ایرانیلر اوزمان علم ایله متحلی ایدی ده کتابلری نرده قالدی؟ یوقسه بونلرکده اسکندریه کتابخانه سی کبی اسلام طرفندن یاقلدیغنه دائر بریالان دهامی اختراع اولنه جق؟

عالم اولان بر قوم کندی افراندنه کورپی یه معمارلق ایده جک آدم بوله مازده سائر ملتارک دین مأمورلرندنمی استعانه ایدر؟

موسیو رونان اوزمانک ایرانیلرنده علم و معرفت دعوا ایدیور؛ حال بوکه آل عباسدن برنجی اوله زق خلافت ادعاسنه قیام ایدن امام ابراهیم هینچ ده بو اعتقادده دکلدی. حتی خراسانده کی تقباسنه دائماً « اورالرده عربدن هیچ کیمسه بی صاغ براتیکنز، علم و ذکالری بروجه مطلوب اداره لرینه ماندر، حال بوکه یریلر جهالتلری جهتیله حیوان کیدر، مهارلرندن طوتار ایستدیکنز یره کوتوزه بیلیرسکنز » یولو امرلر کوندرردی.

عجبا موسیو رونان آل عباسک اثنای ظهورنده ایرانیلرک مزیات فکریه جه بولندقلری مرتبه بی معاصرلرندن ده ای بیلیمک ادعاسنده میدر؟

دولت ساسانیه زماننده اهلینک الکلیتی عنصرینی تشکیل ایدن خرسیتیانلر اولمق عقل قبول ایده جک حالردنمیدر؟ هیچ

او زمان ایرانده کی اهالینک اکثریتی خرسیان اولسه ایدی
 خرسیانلغک اک بیول حامیلرندن اولان شرق ایمپراطورلغنه
 قارشو دولت ساسانیه فصل استقلالنی محافظه ایده بیلردی ؟
 خاندانی کندینه منسوب اولان « برمک » ک اوغلی خالد
 مسلمان ایدی ؛ برخاندان ایچنده یالکز بر آدمک قبول دین
 ایتماسی او خاندانک اسلامیتی کیچ قبول ایتدیکنه می دلالت
 ایدر ؟ یاهاه برمکیارک اظهار اسلام ایتلمی ایمان حقیقی اوزرینه
 اولدیغنی موسیو رونان نره دن بیلور ؛ کندیر یله کوروشوبده
 سرائر قلبیه لرینه واقف اولمامشدر صانیرم ! برمکیارک نفاق ویا
 ارتداده دلالت ایده جک بر فعل ویا قوللری ایشیدلمامشدر ؛ حتی
 اعتقادلرینک فسادینی کوستره جک هیچ بر کتابده بر فقره جغه
 بیه تصادف اولنماز ؛ هیچ برمکیارک سوء اعتقادینه الیه بر دلیل
 موجود اولسه ایدی او عالیه نی قهر ایتدکن - کره کندیلرینی
 خلقلک لسان تعریضندن قورتارمق ایچون برمکیار حقنده بیک
 درلو سیئات اعلانی مهام دولتک اک بیوکلرندن عد ایلیان عظمای
 دولت برا مکینی خلق عندنده ملعون ایده جک بویه بر حالک
 نثرینی اون بر عصر صکره دنیا به کله جک اولان موسیو
 رونانه می بر اقیبلردی !
 برمکیارک اقبالی یالکزجه هارون دورینک بر جزوینه
 منحصر ایکن عباسیلرک عصر معرفتنده عموماً محرم مستشارقلرینی ،
 شهزاده خواجه لکلرینی ، وزانلرینی برمکیاره حصر ایتمک پک
 عجمانه بر مبالغه دکلیدر ؟

موسیورونان ابوالعباس سفاح ایله ابوجعفر منصورک ده
 تام الاعتقاد اولدقلرینی ادعا ایدیور ، زیرا مقاله سنک همان هر
 فقره سندن اسلامیته معتقد اولان بر آدمک محب علم اولسنه
 ذهنده بردرلو احتمال ویره مدیکی آ کلاشیلور . قرآن کریمده
 (ومن یؤتی الحکمة فقد) و (لئن اتینا
 لقمان الحکمة) و (یرفع الله الذین آمنوا منکم والذین اوتوا العلم
 درجات) و (قل هل یرتوی الذین یعلمون والذین لایعلمون)
 و (قل رب زدنی علما) کبی نیجه آیات کریمه و کتب معتبرده
 (العلماء ورثة الانبیاء) و (موت العالم کموت العالم) و (اطلبوا العلم
 ولو بالصین) و (اطلبوا العلم من المهد الی اللحد) کبی بونجه
 احادیث شریفه موجوددرکه جمله سی دیناً عالمک شرفنه و هر
 مؤمنک تحصیل علم و حکمتله مکلفیتنه دلیل قاطعدر .

حال بویله ایکن معتقد اولدینی دین طرفندن تحصیل علم
 و حکمته مأمور اولان بر ملت افرادینک مبالات دینیه دن تبری
 ایتدکجه علم و حکمته میل ایده میه جکنی ادعا ایتک ظلمتک
 اندفاعنی کونشک غروبنه موقوف عد ایتک قدر بدیهی البطلان
 بر مسخره لق دکلیدر ؟

فرض محال اوله رق طوته لم که صاحب مقاله نک توهمی کبی
 تام الاعتقاد اولان مسلمانلرده حکمت و معرفته خدت ایتمش
 هیچ کیمسه بولنسون و حتی اهل اسلامک علمه نظر حقارتله
 باقدینی ده صحیح اولسون ؛ علم و حکمتک شرفنه و تحصیلک

وجوبه دائر بو قدر او امر الهیه و نبویه میدانده طور رکن
ملک او او امره اتباع ایتمامسندن طولانی دینه بر نقیصه ترتب
ایتمک احتمالی وارمیدر؟

صاحب مقاله بغداد یکیدن حیات بولمغه باشلامش اولان
ایرانک پایتختی اولنجه فاتح لک لسانی اولان عربجه نیک اورتهدن
قالدیرلمسنه و دینک بتون بتون انکارینه امکان بولنه مامش ایسه ده
وجوده کلان مدنیت جدیده نیک مخلوط اولدیغنی و عجم لره خرسیتیانلر
غلبه ایدرک اداره و خصوصیه ضابطه نیک بتون بتون خرسیتیانلر
النده قالدیغنی ادعا ایدر .

سبحان الله ! آل عباس عربی بی اورتهدن قالدیروب ده
هانکی لسان ایله تکلم ایده جک لک ایدی ؟ خلیفه اسلام اولمق
اعتباریله دنیانک اک بیوک تخت سلطنتنه نائل اولمش ایکن دینک
لسانی و دینی ردو انکار ایله دولت لرینی اساسندن خراب ایتمک
چاره تحریر سیله می مشغول اوله جق لک ایدی ؟

خافای عباسیه نیک وزیر لری ، اداره نیک هر شعبه سنه مؤکل
اولان مأمور لری ، ضابطه ناظری بولنان صاحب شرطه لری
اسم لریله عنوان لریله تاریخ لرده یازیلیدر ؛ ایچ لرنده بر خرسیتیان
بولوبده کوستر مک موسیو رونان مقتدر میدر؟ بویله مباحثه لرده
حقایق تاریخیه بی تخریف ایله اثبات مدعای اولنه بیلور؟

موسیو ارنست رونان هارون الرشید ایله مأمون کده اسلامیه
معتقد اولدق لرینی ادعا ایدیور؛ حال بوکه هارون، سلطنت نیک اکثر

ایمانی حج و غزاده امرار ایتک جهتیله اسلام عندنده اعزّه
 کر آمدن معدوددر ؛ مأمونک ایسه اعتقادنده خفت دکل بلدکه
 تعصب بولندیغنی، تابع اولدیغی مذهب اعتزالک ترویججنده استعمال
 ایتدیکی جبرلر اثبات ایدر .

مبالات دینه سی اولیان بر حکمدار بر مذهبی ترویج بولنده
 جبره مراجعت ایتسون ده اهالیسنک بر چوغنی کندیسندن
 نه سببیه تفریر ایلسون ؟
 او مأمونه می بی مذهب دیه بیله جکزرکه سائقه اعتقاد ایله
 امام رضا حضرتلرینی اقراربنه، اولادینه ترجیح ایدرک کندیسندن
 صکره ولی عهد ایلشدی .

یوقاریده اثبات اولندیغی اوزره سفاحک ، منصورک ،
 هارونک و مأمونک مبالات دینه دن بزی اولسیله « اسلامیت
 معارفه مانعدر » دعواسی قطعاً ثابت اولق لازم کلزکن صاحب
 مقاله نك درت مسلمان پادشاهنی - کویا مجالس محرمیتلرینه
 ییلرجه ملازمت ایتمش ده خفایای قلبیه لرینی اوکرنمش کی -
 خدمت لرنده بولنان اکابرک کافه سیله برابر دینسزلکله اتهام ایتک
 ایستمنی نه غریب بر خقتدر ا

ایشته موسیو ار نست رونان بغدادده کی ترقیاتک صرف
 بوپادشاهلرله مقربلری طرفندن بذل اولنان حمایه دن و اوحمایه نك
 ایسه دینسزلکدن نشأت ایلدیکی ادعاسنده اصرار ایدرک بو
 ادعانک عقبنده دخی وقتیه بغداده قیرواندن صوفی بر ذات

كلهرك اوراده هر نوع اديان و مذاهب اصحابندن مركب برانجمن
علمه داخل اولمش و بوانجمنده اسلام اولميانلردن برينك علمای
اسلامه قارشى « بز بورايه استدالات عقليه اوزرينه بحث ايچون
كلدك ؛ بزه قرآن وحديشدن استنباط اولتمش. براهين ايراد
ايتمكزكه انلره ايمانمز يوقدر. » ديديككى ايشتمش اولديغنه
دائر بر فقره نقل ايدور .

شبهه سزدرکه موسيو رونان بوحریت بحثى مبالات دينیه دن
برى ظن ايتدیكى اصحاب حكومتك معقولات پرورلكنه حمل
ايتك ايتتر .

بraz انصاف ايله دوشونلسون اكر تدقیقات و محاورات
مذهبيه ده بوحریت شرعاً مجاز اولماسه یدی او عصرلرده علی
ملاء الناس اویله احكام دينیه نك خلافته بر طاقم مباحثه لره جواز
ویرمك دنیاده هیچ بر حكومت ايچون قابل اوله بیلیرمیدی ؟

موسیو ارنت رومان رساله‌سنگ بر چوق صحیفه‌لرینی ده
ترجمه و تألیف قوتیه عربک و اصل اولدینی مرتبه معرفدن
غایت ناقص بعض معلومات اعطاسنه حصر ایشدر، بومباحثک
آره‌سنده شایان دقت بعض فقره‌لر صیقیشدیرمشدر؛ مثلا عربار
حکمایه (یوقاریده بیان اولدینی اوزره) فا و لام ک کسری
وزانک مدیله فیلسوف (philisophe) اطلاق ایدرلر ایش،
بو تعبیر ایسه زندیق لفظی قدر مخاطره‌لی بر عنوان اوله‌رق
اکثری موت و اشکنجه‌بی موجب اولور ایش !

قرون قدیمه‌ده مدنیتک موجودی عد اولنان یونانلیلر حکمتک
کرچکدن موجودی اولان سقراطی توحیدباری اعتقادنده بولندینی
ایچون اعدام ایتدیلر .

قرون وسطاده احیای مدنیتجه پیشوای اقوام اولان ایتالیا نلر
هیئت جدیده‌بی تأیید و اثبات ایله اوغراشدینی ایچون غالبه بی
اعدام ایتدیلر ایسه اعدامه یقین اشکنجه‌لره اوغرا تیدیلر . قرون
اخیره‌ده حریت افکاره مهد ظهور عد اولنان فرانسزلر
ژان ژاق روسونک کندی طرفندن طبع ایتدیرلیان امیل
عنوانلی کتابی یاقدیردقن بشقه کندیسنی‌ده اخذ و توقیف ایتک
ایستدیلر .

بو وقعہ لری تاریخلرده کوروب طورویورز . موسیورونان
 بزہ عربک دور معرفتندہ فلسفیات ایله اوغراشدینی ایچون
 اعدام اولمش ویا اشکنجه ایدلمش برذات بوله بیلیرمی ؟ کندیسنکده
 بحت ایتدیکی الکندیسنک، فارابینک ؛ ابن سینانک ترجمہ حالری
سقراطک، غالیله نک ، روسونک سرگذشتنه قیاسی قبول ایدر؟
 صاحب مقاله ینه بو اوزون عبارده اندلسلیلرکده بغداددن
 صکره تحصیل معرفته باشلادقلرینی سویلیوردہ اندلس حکمدارلرینک
 اصحاب نفوذینک بغدادده کیلر کبی مبالات دیننه دن بری اولدیغنی
 سویلیور . بو سکوتی عجباً ادعاسنک خلافنه بیسک دلیل
 کوستریله جکنی بیلدیکندمیدر ؟ یوقسه، بر آدم که مسلماندر مائل
 معرفت اوله ماز دعواسنی کندیبی بر بحثده نقرات مقال
 ایتدیکی ایچون هر کسجه ده علوم متعارفه حکمنه کیرمش می قیاس
 ایدر ؟ موسیوارنست رونانک تحف بر قولی ده حکمیات عربہ
 حقیقت حالده ساسانی و یونانی حکمیاتی دینلمک لازم کله جکنی
 وحکمت یونانیه دینلسه دها طوغری اوله جغنی بیان ایتسیدر .
 موسیورونان ذهندنه برقرار ویرسه ده عربک معارفنه مقاله سنک
 مقدمه لرندہ ادعا ایتدیکی کبی ساسانی معارفی عنوانینمی ویره جک؟
 ساسانی و یونان معارفنک مخلوطیمیدر دیه جک؟ صرف یونان حکمتی
 نظریله می باقیه جق ؟ نه اعتقادده بولنه جق ایسه آنی بیان ایلسه ،
 هر کس افاداتی ا کلامده بو قدر صعوبتاره دوچار اولمازدی .
 شوراسی جای سؤالدر : عربک حکمت و معرفتی ، کرک

ساسانیلردن كرك يونانیلردن انش اولسون ، تمامیه عربلر طرفندن ایجاد اولمدیغی ایچون عربك مكسوبات فکریه سندن معدود اوله میه جقمیدر ؟ اوله میه جق ایسه سائر قوملرک یونانستاندن الدیغی علم و حکمتی تمامیه یونانیلرک ایجاد ایتدیکنی فصل اثبات ایده جکز ؟ انلرک ده کندیلرندن اول کلن اقوامدن برچوق شیر اقتباس ایتدیکنه دلیلرله برهانلریله میدانه قونیلان بونجه تحقیقاتی فصل رد ایله جکزده او علملرک او حکمتلرک نامنه یونان علم و حکمتی دیه جکز ؟

یا خود عربك معارفجه یالکیز یونانیلردن الدیغی شیرله اکتفا ایدرک بونلره هیچ برثنی علاوه ایتدکریمی ادعا اولنه جق !... موسیو ارنست رونان، قدرت معنویه چراغ فکربشر بر قومك النده سونه جکی زمان انی اخذ و اشعال ایده جك بر قوم دیگر پیدا ایده کادیکندن عرب حکماسنك اخیری اولان (ابن الرشید) مراکشده محزون و متروک اوله رق وفات ایلدیکی صره لرده «آبلار» ك نشر تدقیقاته باشلادیغی بیان ایدیور .

اولا موسیو رونان یوقاریده حکمت و معرفت ، اسلامك اوچ عصرینه منحصر اولدیغی ادعا ایتشیدی ؛ شمدی ایسه ابن الرشیدی اسلام ارسنده خاتمه حکما اولمق اوزره قبول ایدیور . عباسیلرک ظهوری که موسیو رونانك کندی افاده سنه کوره عربلرجه حکمتك مبدأیدر ، هجرتك یوز او توز ایکنجی سنه سنه تصادف ایدر ؛ ابن الرشید ایسه بر روایتده بش یوز طقسان بش و بر روایتده التي یوز اوچ تاریخنده وفات ایتشد .

عجبا صاحب مقاله نك حسابجه يوز اوتوز ايكي سنه سيله بش
يوز طقسان بش واتي رز اوچ سنه لر ينك ازه سننده كي زمان
يالکزجه اوچ عصر دن عبار تيمدر ؟

ثانياً ابن الرشديك متروك و محزون اوله رق وفات ايتديكنندن
بخت ايدن موسيو رونان عجبا برقيز ايله و ليسنك رضاسي اولمقسزين
تأهل ايتديكنندن طولاي رجوليتندن محروم ايدلمش و تعليم
ايتديكي علوم و حكمايات ايچون اولنجه يه قدر اذا و اشكنجه دن
قور تلامش اولان (آبلار) ك سرور و اقبال ايچنده مي ارتحال
ايتديكنندن بخت ايده جك !

د احب مقاله نك بو عباره جكنده برده تاريخ يا كلشي وار :
واقعا ابن الرشديك بر مدت مرا كشه محزون و متروك قالمشدر ؛
فقط ارتحال ايتديكي زمان هم بيوك بر مأمور يته و هم ده بر چوق
ثروته مالك ايدى .

موسيو ار نست رونان حكمة تك اسلام آره سننده دائماً محقر
اولديغنى و بيك ايكي يوز سنه ميلاديه سنندن صكره ممالك اسلاميه ده
بتون بتون الغا اولنديغنى و مور خاير ايله هر فنندن بخت ايدن
مؤلفار بر وقتار حكمة تك وجودندن بخت ايتمشلر ايسه ده زائل
اولمش بر فئالق يولنده بخت ايتدكلى ني ده ادعا دن ده چك نيميور !
حكماي عربك اك بيوك لر نندن اولان ابن سينا ايله ابن الرشديك
برنجيسى ايكي دولت اسلاميه ده وزير اعظم لق ، ايكنجيسى كذلك
ايكي دولت اسلاميه ده قاضى التضائلق مسند لر ينه نائل اولمشلار

ایدی . بوحقیقت اسلام عندندہ حکمت محقرمی یوقسه معزومی
طوتلشدر ؟ فعلاً اثبات ایدر .

استانبولی ۱۴۵۳ تاریخ میلادیسندہ فتح ایتمش اولان
جتمکان سلطان محمدخان غازیکنک جامع شریفی جوارنده انشا
ایتدیردینکی طب مدرسه لری میدانده طورییور ؛ اکاده حاجت
یوق : الیوم جوامع شریفه نیک هر برنده حکمت کتاباری تدریس
اولمتده اولدیغنی کوز مزله کوروب طورییورز . بر فنک
عبادتخانه لر دروننه وارنجیه قدر او قودلسنه جواز ویرلک اوفنک
بر ملکدن الغاسیمی دیملکدر ؟

مالک اسلامیه ده شمدی تدریس اولنان حکمتک اوروباده
تداول ایدن حکمت اولدیغنی مدار تعربض عد اولمنسون : موسیو
رونانک اسلام ایچندن الغا ایدلیدیکنی ادعا ایتدیکی حکمت عربدن
موروث اولان وشمدی المزده بولنان حکمتدر .

حکمتدن زائل اولمش بر فنالق کبی بحث ایدن مورخار ،
مؤلفار کیماردز ؛ دیه موسیو ارنست روناندن سؤال اولتمق
لازم کلسه معروف ومعتبر بر اسم بیان ایده میه جکندن امینز .

صاحب مقاله دیرکه « ال یازیسیه اولان حکمت کتاباری
پاره لنیدیکنندن ندرت بولمشیدی ؛ فن هیئتک ایسه یالکزجه
قبله بی تعیین ایده جک قدر تحصیلنه جواز قالمشدر . »

عجبا بوذات شرته تاتار مشرکلری ، غریبه اهل صلیب
متعصباری طرفندن احراق اولنان ملیونلرجه کتابک ضیاعی ده
اسلامیتک تأثیرینه می حمل ایتمک ایستر ؟

موسیو رونان فن هیئتک تحصیلنه جوازی یالکز قبله نك
تعییننه حصر ایتماش اولسه ایدی ده هیچ اولمازسه اوقات صلواتی
بیلیمک ایچون ارتفاع آلمقده اسلام ایچون ممنوع اولمדיنی
سویلسه ایدی حتمزده بر مروت کوسترمش اولوردی !

بیلیم که ۱۸۲۳ تاریخ مجریسنده (الخ) بکک سمرقنده
انشاسنه یکی مباشرت ایتدیردیکی رصدخانه ده اوتوز سنه
چالیشه رق الخ بک زیجی میدانه کترین اصحاب فن اهل اسلامدن
دکلی ایدیلر ؟

دور سلیمانیده بر طرفدن اسپانیا و بر طرفدن هند ساحلرینه
کیدن عثمانلی دوئمناسنی هیئتدن یالکز قبله تعیین ایده جک قدر
معلوماتی اولانلرمی سوق ایتمشاردی ؟

وولتر، اسوجقرالی اون ایکنجی شاراک زماننه دایر یازدینی
تاریخده روسیه لیلرک او زمانکی جهالتارینی تصویر ایدرکن شویله
بر فقره جق نقل ایدر :

« دها پک چوق زمان اولماشمدز که کونشک طوتیه جغنی
خبر ویردیکی ایچون ایران سفیرینک کاتبی دستموده اهالی یاقق
ایستمشاردی »

عجبا موسیو رونانک اعتقادنجیه مسقوه خلقنی هیئت بیلن
بر آدمک اطرافنه سوق ایدن ینه اسلامیت می ایدی ؟

هرکون کوز اوکنده طوران یوز بیک دلیله قارشى ممالک
اسلامیه ده هیئتک تحصیلنه جواز اولمدیغندن بحث ایتک بیلدیزلرک
وجودینی انکار ایتک قبیلندن دکلیدر ؟

صاحب مقاله کشفیات مخصوصه سنده دوام ایدرک « اوزماندن (یعنی ۱۲۰۰ سنه میلادی سندن) صکره ابن خلدون کبی بعض نادر مستثنالردن بشقه اسلامده افکار واسعه اصحابندن آدم ظهور ایتماش واسلامیت علم وحکمتی محو ایتمش در « ادعای خود سرانه سنی میدانده قویمغه جسارت ایتمشدر .

ابن خلدونک معاصرینی اولان سعدالدینلری ، سیدلری و آنلردن صکره کلوبده اسملرینک تعدادی بر قوجه کتاب ترتینه احتیاج کوسترن اعظم اسلامی موسیو رونان زردهن بیلسونده بویله بر قول جاهلانده بولنمسون ؟

یوقاریدهده سویلشیدم ، رونانک هر قولی صحیح اولسهده دنیاده اسلامدن هیچ کیمسه حکمت وه معرفته سی ایتماش بولنسه ینه بوندن اسلامیتک علم وحکمته حائل اولدینی یکی بر منطق یارادلدقجه اثبات ایدلک قابل دکلدر . کرم علمک و کرم حکمتک تفصیلنه دائر وتحصیلنی آمر بونجه آیات واحادیث ایسه میدانده طورییور .

براز انصاف ایتسه موسیو رونانده اعترافه مجبور اولورکه قرطبهنک ، غرناطهنک ، بغدادک ، سمرقندک دهها بونلر کبی یوزلرجه بلاد اسلامیهنک نیجه یوز بیک کتب مخلده سنی، نیجه بیک علمنی آتشر ایچنده ، آت آیاقلری آلتنده محو ایدن صلییلر ، تاتارلر دین اسلامه تابع دکل ایدیملر !

اقوام وحشیهنک استیلا سندن صکره اوروپالیلرده عصرلرجه

عمای جهالت ایچنده قالمش ایدی . اوزمانلر ممالک غریبه ده کی علم و حکمتی محو ایدن (قوط) لر، (هون) لر، (اوار) لر دکلدی ده خرستیانلقمی ایدی ؟

خرستیانلق ایدیه نیچون اسلامده موجود اولان علم و حکمتی محو اولمق درجه سنه کتیرن خرستیانلر ، ناتارلر اولمپورده مسلمانلق اولیور ؟

موسیو روان تاریخک اک مهم مسائنلندن برینه دائر بوقه ر خفته دوشونلش بر خطبه ایراد ایتمکدن نه قازانیر بیله م ؛ فقط اصحاب تدقیق نظرنده احوال شرقه وقوفجه اولان شهرتک بلسکه یوزده طقسائی غائب ایش اوله جغندن امیم .

(وولتر) خرستیانلغک الکیوک دشمنلرندن اولدینی حالده سوق منفعتله پاییه چاتمق عراقنه دوشهرک مقصدینه وسیله حصول اولمق ایچون محمد نامنده برتیا نرو ترتیب ایش و بونده اسلامک کرک تاریخ کرک اخلاقی بتون بتون تغییر ایله برابر لسان عربی (اوج نقطه ایله) پا حرفنی ادخال ایده جک قدر جهالت کوستره رک کندینی مسخره عالم ایش ایدی .

بیلیم موسیو روانده بر چاته جق یری، بر حاصل اوله جق مقصدیمی واردنکه قرق صحیفه لک بر مقاله یه بیکلرجه یالان استیجاب ایتدرمکه اوزون اوزادی یه همتلر صرف ایش !

معلومدرکه حسبی اوله رق بو قدر کوه زدک اختیار اولماز . موسیو روان بو نقلیاتدن صکره بردن بره طریق انصافه

کیرر کبی کورینه رک عربہ نسبت ایدیلان معارفک تأثیراتی
 تنقیص ایتک ایستمدیکنی سو یارده ینہ التزام ایتدیکی مسلک
 عطف افکار ایدرک عربہ اسناد اولنان بو معارفک عربلرله
 مناسبتی یالکز لساندن عبارت اوله جغنی وابن سینا کبی ابن
 الرشد کبی ذواتک عربلکی (باقون) ک ، (اسپینوزا) نک
 لاتیلکی قبیلندن بولدیغنی بیان ایدر .

بر ملتک دور عظمت وشوکتنده ، ولو نسللاً او ملندن
 اولسون ، دیناً و تربیةً دائره اتحادینه کیرمش اولان ذوات
 ایله بشقه بر قومه منسوب اولدینی و اوقومک لسانی سویلدیکی
 حالده محو اولمش بر قومک لسانیه کتاب تألیف ایدن انسانلر
 آرسنده بر نسبت آراق فلسفیاتدن بحث ایدن بر ذاته یاقیشر
 مناسبتسزلکردن دکلدز .

ایتالیالی بر عائلهیه منسوب اولان ناپولیمون نصل فرانسیز ،
 اجدادی اسلاو قومندن اولدیغنی مروی بولنان بسمارق نسل
 المان ایسه (ابن سینا) ، (ابن الرشد) ، (فارابی) ده او یله جه
 عرب عد اولمق لازم کله جکنده هیچ شهه وارمیدز ؟

موسیو رونان حکمای عربدن (الکندی) بی استثنا
 ایتدکدن صکره هیچ برینی جنساً عرب عد ایتدکدن بشقه
 «فکراً دخی عربلقه مناسبتلری یوقدر» دیور . صاحب
 مقاله نک فکراً عربلقدن نه مراد ایلدیکنی اکلایه مدق که قولنک
 صحیح اولوب اولدیغنی تحقیق ایدم !

بر قومك كندينه مخصوص وسائر اقوام ايله اشتراكدن
 برى بر فكري ده مي اولور ايمش! موسيو ارنست رونانك اغرب
 بر ادعاسي ده وار: ديوركه «بو حكما لسان عربي استعمال
 ايدرلردى، فقط استعمالنده پك صتمدى چكرلردى: عربينك
 اشعاره وبر نوع فصاحت بيانه پك مساعد اولان اسلوبى الهيات
 ايجون پك عسيرالاستعمال بر آلتدر عربك حكما و علماسي
 اكثریت اوزره فنا يازارلر»

عربينك كلهلرني طوغريجه تلفظدن عاجز اولان بر آدمه كوره
 بويله براعتقاده ذاهب اولمق استغراب اولنه جق شيلردن دكلدر.
 فقط بو وقوفيله برابر عربك لسانى، علمنى، حكمتنى محاكمه يه
 قالمشمسنه و جهان مدنيتده حاصل ايده بيلديكي خطيئات وا كاذيبك
 كافه سنى برر حقيقت صورتده كوسترمه كه موفق اوله بيلمسنه
 حقيقه تعجب اولنور. اصحاب وقوف ايجنده ادبىاتجه عربي ايله
 تساوى قابل اولديغنه امكان و يرزلر وارددر؛ فقط لسانك ماهيتنده
 اولان وضوح والسنة سائر دن اقتباس ايجون تعريب طرزنده كي
 سهولت جهتلريله يونانى قديمدن بشقه تاليفات علميه ايجون
 عربي يه تقرب ايده جك هيچ بر لسان اولديغنى اعتراف ايدرلر.
 عربجده الهياته متعلق اولان كتابلر الك كوزل، علمه دائر
 اولان تاليفار الك واضح آثاردن اولديغنى صحيحاً عربي بيلير بر
 آدمه صورارسه موسيو رونان دنخي پك قولاي اوكره نير.

صاحب مقاله بو حكمتفروشانه سوزلريله عربك معرفت

و حکمتی عربك معرفتی، عربك حکمتی اولمدیغنی اثبات ایتدیکنه امنیت حاصل ایتدکن صکره « بو معرفت عربك دکل ایسه باری اسلامکمیدر؟ اسلامیت بو تحریات حکمیه حقنده وصایتکارانه بر معاونت ابراز ایتشمیدر؟ خیر هیچ بر وجهه ابراز ایتما مشدر: بو کوزل مساعی تحصیل ایرانیلرک، خرستیانلرک، یهودیلرک، حرانیلرک، اسماعیلیه طاقنک باطناً کندی دینلرینه قارشى عاصی اولان مسلمانلرک اثریدر. بو تحریات حکمیه سنی اولان مسلمانلردن یالکز مظهر نفرین اولمشدر. حکمت یونانک تلقیسنه خلفا ایچنده اک زیاده غیرت کوسترن (مأمون) ه کلامیون طرفندن لعنت اولنمش، زمان سلطنتک مصائبی عقائد سائرهبی حر بر اقسنک مجازاتی صورتنده کوسترلمش در « دیور .

اسلامیتک حکمت و معرفته ابراز ایتدیکی حمایت و وصایتک درجه سنی بالاده تعداد ایتدیکم آیات واحادیث اثبات ایدر . موسیو رونان بو آیات واحادیثک وجودینی انکاره قدرده جسارت ایده جکه ایدر؟ ایده میه جکسه مقاله سنک موضوعنی نه ایله اثباته مقتدر اوله جقدر؟

عربك دور معرفتنده ظهور ایدن حکما و علما آره سننده بر قاج نصرانی، یهودی، حرانی اسملری ده کوریلور؛ فقط بونلرک عددی اسلام اولان عظامیه نسبت، بیکده و بلکه اون بیکده بر قلمدیغنی تاریخار اثبات ایدر .

بو حوالده اوزمانک تحریات حکمیه سنی اسلامدن زیاده خرستیانلره

یهودیله (اکثر خلیقی صابئدن اولان) حرانیله اسناد ایتک موافق حقمیدر ؟

موسیو رونان عربک تاریخی فرانسزجه موجود اولان ترجمهلردن اولسون او قومامش !

(دربلو) نك کتابخانه شرفنده کی مأمون بندینه باقش اولسه ایدی کوروردی که مشارالیهک علمای اسلام طرفندن اوغرادینی (لعنت دکل) اعتراض، حکمته میلندن دکل ، مذهب اعتزالی التزام ایتمسندن نشأت ایتمشدر . مذهب اعتزال ایله حکمت و معرفت یونانیه آرهسنده ذره قدر بر مناسبت اولدینی ایسه میدانندهذر . مأمونک زمان سلطنتنده مملکتته اویله بیوک بر مصیبت عارض اولمامشدی که بونی علمای اسلامیه مأمونک ضعف اعتقادینه مجازات اتخاذا ایلسون . موسیو رونانه شوراسنی ده اخطار ایدهم که اسلامک عدل الهییه اولان اعتمادی، بر قومک اوغرادینی مصائبی بر آدمک مجازات سیئاتی عد ایلك درجه لرندن بیک قات عالیدر .

صاحب مقاله، عربیده اولان مهارت کامله سی جهتیله « ایمان » صورتنده بعض اماملرک تحریکیله حدوث ایدن فتنه لر اوزرینه کتب حکمییه نك یاقلدینی و حکمانک اعدام اولندینی پک نادر دکلدر، دیور .

بالعکس پک نادر در . بونوادزک وقوعی ده، کی مسه نك حکمتله اشتغال ایتمسندن دکل ، دین یاخود بر مملکتته اولان مذهبک

عليه‌نדה كتاب يازمق وعلنى بخناره كيرمك كى مناسبته زلزلكردن نشأت ايتمش وشاين دقتدر كه بو شدتارده جهلك علمه غلبه ايتديكى يرلرده ظهور ايلمشدر . مع مافيه اوروباده بر جمعه كونى ات يمك شهبه سيله آدم ياقلديغى زمانلرده دين محمدى عليه‌ننه قيام ايدنلرك ملت طرفندن مجازاته قالقشلمه سى او قدر شاين تعجب برحالميدر ؟

حالا ممالك متمدنه نك اكه حكيم ، اكه حر كچينان يرلرنده بردين ايله استهزا ايدنلر مادی معنوى هر درلو جزادن بریمی براقيلير عجبيا ؟

برعصر اول حكمت وحریت نامنه عقايد وعادات دينيه نك كافه سنى انكار ايتمش اولان فرانسلر آره سنده موسيو رونان (حيات عيسى) عنوانلى كتابى نشر ايتدكدن صكره ره بان كروهنگ احداث ايتدكلرى دغدغه اوزرينه مملكته برعبرانى درسى اوقوتغه مقتدر اوله مديغى دوشونور ، برده او عصرله شمديكى عصر كحالى بربرينه قياس ايدرايسه اثبات مدعى ايچون كتيرديكى دليلدن حجاب ايدر صانيرم .

صاحب مقاله بو ترهاتى متعاقب ده ينه اسلاميتك هر زمان علم و حكمتى محوه چالشديغنه ونهايت محو ايتديكنه دائر نقراتى تكرر ايدرده ادعاسنه شو لقرديلرى علاوه ايلر :

« تاريخ اسلامى ايكي دوره تفريق ايتمك لازم كلور . بو دورلرك برى اسلاميتك مباديسندن ميلادك اون ايكنجى

عصرینہ قدر اولان و دیگرى اون اوچنچى عصر میلادین زمانزه قدر واصل اولان مدتدر . برنجی دورده اسلامیت بر نوع پروتستانلق حکمنده اولان و اعتزال دینیلان مذهب معتدل ایله ضعف بولمش اولدیغندن غلطت و خشونت و فقدان افکار ایله متصف اولان تاتار و بربر اقوامنك الله دوشن ایکنچى دورى قدر انتظام و تعصب حاصل ایده مامشدر »

مرتکب کبیره یه مؤمن نظریله باقیمان اعتزالى اسلام ارهسنده بر مذهب اعتدال عدایتمک موسیو رونانه مخصوص معلوماتدندر ! صاحب مقاله نك برنجی دور صایدیغى زمانلرده اسلامك او قدر انتظام بولدیغندن بحث ایتمسى نه درلو مطالعه یه مستند اولدیغى ده بر درلو اکلایه مدق !

احکام دینی یی جمع و تدوین ایدنار و مذاهب موجوده یی میدانه قویانلر هپ او دورك رجالی ایدی . او دورلرجه لسان عثمانیده تعصب دینیلان حال اسلام ارهسنده ناقص دکل ، بیاغى مفقود ایدی .

حقیقت اسلامیه تعصبه جواز ویرمز ایدی که ملنك زمان معرفت و وقوفنده او یله بر سیئه موجوداواسون . بوده صاحب مقاله نك سوزلرندندر :

« اسلامك خواصندنزکه صکره کلان تابعلری دها قوی الاعتقاد اولیور »

اسلام ایچنده اعتقادجه سلف صالحینه تفوق ادعاسنده بولنور فرد آفریده یوقدر .

مع مافیه اکر رونانك افاده سی صحیح اولسه بوده اسلامیت
ایچون قیصه می عد اولتمق لازم کلور ؟ موسیو ارنت رونانك
بر قول غریبی دها کلیور :

قوة روحانیه ایله قوة حکومتی برندن تفریقہ اصلا مساعد
اولیان اسلامیتہ جبر و شدت جهتیلہ یالکز اسپانیانك
انکزسیوننی تفوق ایتمش ایتمش !

عجبا موسیو ارنت رونان صورت مخصوصه ده هدف
اعتراض ایتدیکی اهل سنتك تاریخنده « سن بارتلی » وقعه سی [۸]
کبی بر فجیعه مذعبیه یہ تصادف ایتشمیدرکه انکزسیوندن بشقه
جبر و شدتده معاملات اسلامیه یہ تفوق ایده جک بر حال بوله میور .
کرچک ! موسیو رونان اسلامیتہ یالکز اسپانیا انکزسیوننك
تفوق ایده بیلدیکی ادعاسندن ده بر قاچ سطر اشاغیده نکول ایدرک
پاپالقله حکومات اسلامیه بی بر برینه قیاس ایتمش فقط پاپالغک
ظلمی کوچک بر ملکه ، اسلامیتك ترقی شکنلیکی ایسه کره نك
واسع بر جزوینه شامل اولدیغنی سویلمش در .

موسیورونان پاپالغک آلتی یدی عصر اولکی حائنی دوشونسه
ایدی بویله بر مقاله ترتینہ جرأت ایده مزدی ظن ایدرم :
اسلامیتہ ترقی شکنلک اسنادی بتون بتون بداهته قارشی برسوز
اولدینی بالاده اثبات اولندی . ممالک اسلامیه ده عمران و معرفتک

[۸] فرانسده قرال طقوزنجی شارلاک امریلہ پوتستان مذهبنده اولانلرک قتل
عام ایلمه یور . بووقعه خوئخوارانده فرانسده یکریمی بش اوتوز بیک کشی
اعدام ایلدی .

نقصانی نہ درلو سبیلردن نشأت ایلدیکنی دخی ایلروده بیان ایدرم .

موسیوارنسہ روناں «اسلامیتک مدافعه سنده بولنان حریت طرفدارلری مسلماننک نہ اولدیغنی بیلمز لر ؛ اسلامیت حکومت روحانیه و دنیویه نك بر برندن آیرلامسی بر اعتقادك سلطنتی سورمسی دیمکدر ، انسانیتک شمدی یه قدر تحمل ایلدیکنی زنجیرلرک اک آغربدر « دیور .

حریت طرفدارلری اسلامیتی بیلمیورلر سه موسیو روناں نہ کوزل بیلور ! دینک قواعد سیاسی سی ذاتاً عقل و حکمتہ تامایه موافقدر . اوچ بیک سنه دن بری یونانستان و روما و اوروبا حکما سنک نیجه مساعی و تدقیقات ایله تدوین ایلدک لری قواعد حقوق ده میدانده . کتب فقیهیه ده اساساً یالکزجه قواعد مذهبیه یه معطوف اولان مناکحات ، طبیعی مستثنا اوله جغندن معاملات و عقوبات جهلرنجه او قواعد ایله اساسلی بر اختلاف کوسترلک ممکنیدر ؟ یا بحالده اوروبانک مسائل حقوقیه سنی قواعد دینییه اسناد اولمدیغیچون برات مزیت و اسلامک قواعد فقیهیه سی اساساً او مسائل حقوقیه دن قطعاً آیرلامقله برابر یالکزجه احکام دینییه اسناد ایلدیککیچون زنجیر اسارت عد اولمق عقلاً قبول اولنه بیله جک مدعالر دیمیدر ؟

روحانیاتی سیاستدن آیرمق اوروباجه انقلابات اخیره نك اک بیوک مکسوباتندن معدود او اش ؛ چونکه خرستیانلق

سیاسةً « قیصره عائد اولانی قیصره ترك ایدیگز » قاعده‌سینه مستند ایکن رهبان کروهنک صکر ددن امور دنیایه تسلطی جهتیه اهلینک چکمیدیکی بلا قالمدیغدن روحانیاتک سیاسیاتدن تفریقنه ویا تعبیر صحیحیه رهبان کروهنک صلاحیتجه دیناً معین اولان دائریمه ارجاعنه احتیاج کورنمش ایدی .

بوکا برقاعده کویه نظریله باقبیلوبده برطاقم احکام سیاسییه حقیقته نه قدر موافق اولور ایسه اولسون دینه مستند بولندیغیچون نعلدن اسقاط ایدلک دینه توافقی ایتدیکندن طولانی ظلمی عدله ترجیح ایتک دکلیدر ؟

موسیو ارنت رونانک ظنجه بر زمانار اسلام آره‌سنده حکمتک وجودینه تحمل اولنسی دفعنه اقتدار بولنه مامسندن ، ضابطه خرسیتیانار النده اوله‌رق اساساً شیعیارک آره‌سنده طولاشمغله مشغول اولمسندن نشأت ایتمش ایتمش !

ممالک اسلامیه‌ده بر قاق امامک تحریریکله تحدث ایدن کورلدیلر اوزرینه حکمت کتابلری یا قلمق ، بونلرله اوغراشانلر اعدام اولنق نادرالوقوع اولدیغنی یینه موسیو ارنت رونان ادعا ایدیوردی ؛ امامار نه وقت ایسترلرسه بویله بر نتیجه‌یه اتصاله موفق اولنجه ملتک حکمتی الفایتمکدن بتون بتون عاجز قالمسینه نصل احتمال ویریله بیلیر ؟ اسلامک ضابطه‌سنی اداره ایتمش ، شیعیارک آره‌سنده طولاشمش خرسیتیانار کیمار اوله‌جغنی صاحب مقاله بیان ایتمش اولسه یکی کشفیاتدن برشی ایشیتمش اولوردق !

اسلام تاریخلری هیچ بر وقت اسلام ملکناک هیچ بر جهتنده
 ضابطهناک بشقه بر ملته تودیعی اولندیغندن بحث ایتیمور .
 موسیو ارنست رونانک بر قاچ فکر غریبنی دها خلاصه
 وجهله ترجمه ایدلم :

اسلامیت ضعیف بولندینی زمان ، حریت ایسه قوتلی اولدینی
 زمان شدت کوسترمشدر

غریبدهده علوم دینهناک ظلم وتسلطی اسلامیتدن دها نقصان
 دکل ایسهده فکر بشری ازمکه مقتدر اولمامش ، حال بوکه اسلامیت
 ضبط ایتدیکی یرلرده مقتدر اولمشدر

مماک غریبدهده علوم دینهناک ظلم وتسلطی یالکیز اسپانیاده
 حکمنی اجرا ایدرک فکر معرفتک محوینه سبب اولمشدر .
 شوراسناک بیانه مسارعت ایدلم : اسپانیا قوم نجبی تلافی
 مافات ایدر

ادیانک کوزل جهتلری واردر . فقط منع اتمک ایستدیکی محاسناک
 ظهورینیده اکا حمل اتمک لازم کلز ایکن اسلامک خلافته اولهرق
 ظهور ایدن ترقیات حکمییه اسپانیاک تأثیراته اسناد ایدیورلر
 اسلامیتک دین اولمق اعتباریله کوزل جهتلری واردر . هر نه وقت بر
 جامعه کیرسه شدتلی بر هیجان وجدانیدن - آئیده سویلیهیمی -
 مسلمان اولدیغیم ایچون بر نوع تأسفدن بری اولدیغیم یوقدر . فقط
 اسلامیت فکر بشر ایچون مضر اولمشدر

پارسلده بر جوق سنه لر اوطورمش اولان شیخ رفاعه ، عودتندن
 صکره یازدیغی کتابده اوروپانک فونتی خصوصاً قواعد طبیعیهناک ابدیتی
 اساسنه مستند اولدیغی ایچون باشدن اشانغی خلاف دین عد ایدر .
 شیخک ایسه اسلام نقطه نظرینجه بتون بتون حقسر اولدیغنی اعتراف
 لازمدر . چونکه وحی اوزرینه مؤسس بر دین ، عقایدینک خلافتی
 کوستره بیله جک تحریکات احرارانه یه دائماً ممانعت ایدر اسلام ،

معارفی و معارفه برابر کنیدی محو ایتش و ملل ساثره دن دانما اشاغی
قالغه محکوم اولمدر .

اولا اسلامك اك زياده قوتی دولت عباسیه زماننده

ایدی ؛ بوخاندانه تابع اولانلر ، خلیفه لرینی بنی امیه و یا خود

ملوك طوائف کبی متغلبه دن عد ایتزلردی ؛ بالعکس خلافتك

صاحب مشروعی بیلرلردی ؛ ادوار اسلامیه ده حکمتك اك زياده

رواج و مساعده کوردیکی زمانلرده ینه دولت عباسیه عصریدر .

بو حالده معارفجه دول اسلامیه ده جاری اولان مساعده یی

اسلامیتك ضعفنه حمل ایتك نسل جائز اوله بیلر ؛ حق و باطل ؛

بر نوع مذهب داعیه سندن بری اوله رق صرف علم و یا حکمت

و یا دینسزلك نامنه ممالک اسلامیه ده میدانه چیقمش ، حکومه تله

اوغراشمش بر فرقه یه موسیورونان تاریخلرده تصادف ایتشمیدر ؟

اسلام حکومتاری ، مذهب نامنه بونجه محاربه لر آچان خوارچک ،

اسماعیلیه نك متعصبانه و فداکارانه ابراز ایتدکلی قدرت و شدتی

کسر ایله اوغراشمقدن چکنامش ایکن کندی تحریات و تدقیقات

علمیه سیله مشغول اولان حکمانك نه سندن قورقه جقده حق

سکوت اوله رق کندیلرینه دینك جواز و یرمیه چکی صورتده

مساعده لر کوسته چک !

ثانیاً ممالک غریبه ده علوم دینیه نك فکر بشری ازمکله

نه قدر اوغراشدیغنی تحقیقه لزوم کوره میورز ؛ فقط اسلامیت

فکر بشری ترقی و استکماله سوق ایتمدر . انسان ایچون دیانه

منتهای مقصد ؛ علی قدر الامکان حقایق السهبیه و قوف اوله رق

بو مقصدك ایسه جهالتله حاصل اولیه جنی میدانده در .

ممالک اسلامیہ دہ علم و حکمتک اسکی رونقندہ قلامسنی استلزام
ایدن اسباب اوقدر خفی برشمیدر ؟

اہل صلیب ایلہ تاتار مشرکریزک ممالک اسلامیہ قبائل
وحشیہنک اورواجہ اولان مضرتندن بیک قات زیادہ ایراث
خسارایتدکری معلوم دکلیدر ؟ موجود اولان کتابلریزک ،
علماسنک بیکدہ بری قلمیان برقوم قاچ عصرده کنیدی
طوپلایہ بیلیر ؟

خصوصیلہ اوروپالیلر موسیو رونانک اسلام ایچون منتهای
مدنیت عد ایلدیکی بیک ایکی یوز تاریخ میلادیسندن بری
ممالک اسلامیہنک ہانکی طرفندہ اسایشدن اثر براقدیلرکہ دفع
صائل ایلہ اوغراشمقندن تحصیلہ میدان بولنہ بیلسون !

ثالثاً موسیو رونان ایچلرندہ فکر معرفت محو اولمش
اولان اسپانیالیلرک تلافی مافات ایده چکنہ نصل احتمال ویریورده
بزم ترقیمزہ احتمال ویرہ میور ؟

اوروپالیلر ، رهبان کروہنک آتش ظلمنہ مقاومت ایدرک
عرباردن اقتباس ایلدیکی معارف سایہ سندنہ بودرجه یہ کلمکہ
مقتدر اولمش ایکن بزم اوروپانک فنونندن استفادہ ایدوب عالم
کلاتدہ ینہ برموقع امتیازہ وصولمزہ نیچون احتمال ویریورکہ
دیناً تحصیل معرفتہ مکلف اولان اسلام آرسندنہ تحصیل عامہ
دشمن حکما وعلما ویاعلم و حکمت کتابی یاقہ جق انکیزیسیون
جمعیتری موجود اولدیغنی کنیدیسی دہ بیلیر !

رابعاً اسلامده ترقیات علمیه بی فصل دینک تأثیراتنه اسناد ایتیمهلم که محمدیلر تحصیل معارف ایتدکجه وجداناً حاصل ایتدکلی تلهذدن بشقه اوامر السهمیه ونبویه ایتباع ایتمش اولدقاری جهته برده مأجور اولق اعتقادنده بولندقلرنندن حیات ابدیهلرینه خدمت ایچون علمه چالیشیر حتی سوق دیانتله حیات فانیهلرینی بوسی یولنه حصر ایدرلردی وحتی اووقودقاری شیر مذهبهرینه مغایر اولسه بیله ردیله خلقک عقاید فاسدهدن محافظهسنه خدمت ایده جکلری ایچون آنارک تحصیلنی ده برنوع ثواب عد ایتشاردی .

مع مافیه فرض محال اولهرق دیهلم که عربده کی معارفک ظهوری دیانتک تأثیرندن حاصل اولسون ؛ بونکله ینه رونانک اصل مدعاسی ثابت اولماز : معارفی ایجاد ایتماک بشقه ، محو ایتک ینه بشقه در .

خامساً موسیو رونانک فکلری قدرتمایلاتندهده برتحفلق برخفیلاک کورینیور: هم اسلامیتک افکار بشره مضر اولدیغندن بحث ایدر هم جامعه کیردکجه وجداننده هیجانلر حاصل اولور، مسلمان اولدیغنه بر نوع تأسف طویار ؛ بو حالی نه درلو فکر حکمته نه نوع میل طبیعتله حمل ایدهلم ؟

سادساً اوت ! شیخ رفاعه حقلیدر ؛ فقط حقلی اولسنه سبب موسیو رونانک ظنی کبی وحی اوزرینه مؤسس اولان بر دینک تحریات احرارانهیه مانع اولسی دکلدیر :

بر دین کہ تحریرات کلیہ یہ مانع در ، الزام خصمدن اظهار
عجز ایتش اولور ؛ دین مبین محمدی ایسہ « ہاتوا برہانکم ان
کنتم صادقین » آیت کریمہ سیلہ ہر معارضی میدان بحث و مناظرہ یہ
دعوت ایدر .

شیخ رفاعہ حقلیدر ، چونکہ قانون طبیعتک ابدیتی اثبات ایدر
دنیاہ ہیچ بر دلیل یوقدر . بوقوانین طبیعت مادام کہ شمدی یہ
قدر زوال و تغیردن مصون قلمشدر ، بوندن بویلہ دہ مصون
قالہ جقدر دینلمک منطقہ توافق ایدہ بیہ جک بر قیاس اولمدیفنی
ایسہ تعریف اقتضا ایتمز .

قوانین طبیعتک ابدیتی شیخ رفاعہ نک خلاف دین بیہ جکنده
شہہ ایتمز ، فقط اور و پادہ موجود اولان معارفی بوقوانینک
ابدیتہ مستند و بناء علیہ احکام دینہ یہ مغایر عدایتدیکنہ دہ بر درلو
اینانہ مایز ؛ مشارالہک ہانکی اثرندہ بویلہ بر قول واریسہ بیان
اولنسون .

سابعاً اسلام نہ معارفی محو ایتدی نہ دہ معارفہ برابر محو
اولدی . اگر موسیو رونان اینانماز ایسہ علوم حاضرہ فی تدریس
ایدن مکاتبک یتشدیردیگی مسلمانلردن بر قاچ ذات ایلہ قونشسون ،
بطلان مدعاسنہ براہین مشخصہ کورمش اولور .

اسلامک سائر ملتاردن اشاعی قالمغہ محکوم اولسنہ کلانجہ :
اگر غزتہ لک روایتی صحیح ایسہ انکلیرلر ہیچ دہ بو رأیدہ
بولنمایورلر . حتی ہنددہ یرلیدن اولان اطفالک انکلیرلر چو جقلربنہ

قیاس قبول اتمیه جک صورتده تفوقنی کوردکاری ایچون مسلمان
چوجوقلرینه مکتبیری قاپادقلری بیله روایت اولنیور .
شمدی موسیو رونانک اک پارلاق اک مسخره برکوزه لکنه
کلیورز ؛ دقت بیورلسون ، نه دیور :

موسیو لایارد برنجی دفعه موصلده بولندی زمان شهرک مقدار
اهالیدنه ، تجارتنه ، احوال تاریخیه سنه دائر بعض معلومات المقایستره
قاضی به مراجعت ایدر . اوده کندیسنه شو جوابی کوندرر :
« ای محب صاحب اشتہارم ، ای سرور اصحاب حیات ! بندن
ایستدیکک شی هم فائده سز هم مضردر . هر نه قدر ایام عمرم بوشهرده
کذار اتمش ایسه ده هیچ بروقت نه خانه لرینی تعداد ونه ده مقدار
نفوسنی تحقیق ایتم . فلانک استرینه فلانک قایغه تحمل ایتمدیکی
اشیانک ایسه هیچ بکا تعلق ایدر جهتی یوقدر . مملکتک تاریخ
قدیمی واسلام طرفندن فتح اولنمادن اول اهلیدنک نه قدر خطالرده
بولندی آنجق جناب حقه معلومدر . وجناب حق بیان بیوره بیلیر .
دوستم ، قوزم سکا عائد اولمیان شیلری اوکر مکل اوغراشمه ! ..
آره مزه کلک ، بزده سکا سلام خوش آمدی بی اجرا ایلک ، سلامتله
کیت ! حقیقت حالده سویلیدیکک لاقیر دیلردن بکا هیچ برضرر کلز .
چونکه سویلیان بشقه ، دیکلین بشقه در . ملتکک عادتی اوزره چوق
یر طولاشمش و هیچ برطرفده نائل سعادت اولمامشک ، بز الحمد لله
بوراده طوغدق و بورادن کیتک ایسته میز .

دیکله ، اوغلم ! جناب حقه اعتقاد کبی حکمت یوقدر ، دنیایی جناب
حق یاراتمشدر . اسرار خلقتی تحری واکا وقوف ایله الله ایله تساوی به می
چالیشه جغز ؟ بالاده دیکر ییلدیزلرک اوزرنده دونان شو ییلدیزه و دنباله سیله
یوقدر سنه لرده تقرب و بوقدر سنه لرده تبعاعد ایدن اوتکی ییلدیزه باقی !
فراغت ایت اوغلم : آنلری خلق ایدن یقدرت سوق و اداره لرینه ده

گافلدز، احتمال بکا دیرسك كه : بهی آدم ، اورادن چكل ! بن سندن
عالم ، سنك بیلمدیك شیلری كوردم ؛ اكر بوتلر سنی بندن خیرلی
ایتمشدر اعتقادنده ایسهك ، ایکی قات صفا كلدك ! بكا لزومی اولمیان
شیلری تحری ایتمدیگم ایچون اللهه شکر ایدرم . سن بكا فائده سنی
اولمیان شیلره و قفسك ، بن ایسه سنك كوردیكك شیلره اهمیت ویرغم .
معلوماتك دها زیاده اولورسه معدك ایكلشیری ؟

هرجهته معطوف اولمغله بر جنت بوله بیلیرمیسك دوستم ؟ اكر
سعادت بولاق ایسترسك لاله الا الله دی ، کیسه یه فناقی اتمه . اوزمان
نه انسانلردن نه ده موتدن قورقارسك چونكه سنك ده ساعتك كله جكدر .
بوقاضی كندی طرزنجه پك حكیمدر ، شوقدر واركه بزقاضینك
مکتوبنی پك رعنا بولورز ، او ایسه بزم بوراده سویلدكلمزنی پك
مستكره كورر .
هله بر جمعیه بودرلو فكلرلك نتیجه سی مصیبت رسا در .

بومکتوبك یازلدیغی لساندن فرانسه زجه یه ترجمه اولنورگن
قاچ بیک درلو تغیراته اوغرادیغی تعیین ایده میز ، فقط یمین
ایده بیلیرزكه موسیو رونانك یازدیغی فرانسه زجه عربی ویا فارسی
ویا ترکیدن عیناً ترجمه دكلدر .

چونكه طرز افاده السنه ثلثه دن هیچ برینك شیوه سنه
قطعا توافق ایتمز . مکتوبده رابطه افکاردن وحتى بعض فقره لرنده
معنی و مناسبتدن اثر اولدیغی ده میدانده در .

هرنه حال ایسه ، ترجمه کاغذك عینی اولسون اولسون ،
قران کریم ، احادیث شریفه ، بیکلرجه کتب دینییه میدانده ایکن بر
موصول قاضینك مکتوبنی ماهیت اسلامیه یه دلیل کوسترمك مثلاً

اوروپانك درجه معلوماتی كچنده اوچ كونه قدر قیامت قوپه جغنی
 خبر ویرن راهبك فكریله استدلال ایتك قیلندن دكلیدر ؟
 قاضی افندی جاهلمی ایش ؟ مجنونمی ایش ؟ معتوهمی ایش ؟
 او وقتلرجه اجانبیدن ملكك حانی صاقلامق ملتزم اولدیغندن
 موسیو لایاردی باشندن صاومق ایچون اوله بر هذیان ایله
 مقابله می ایش ؟ یاخود مکتوبی عادتاً استهزا طرزنده می یازمش ؟
 بو فرضیاتك هانکیسی صحیح اولور ایسه اولسون، اعتفادیانندن
 بر بحثه قطعاً تعلق اولمیان برورقه پارچه سی عقاید اسلامییه برهان
 کبی کوستریلنجه اوروپاده کی یارم عالمك دین محمدی بی ده زولو
 مذهبی قدر خفته تحقیق ایلدکلرینی ادعا ایتمکده حقسزمی اولورز ؟
 بو رسالهء عاجزانه بی مطالعه بیورانلر البته موسیو رونانك
 خطبه سنه برد، نتیجه بکلر لر، فقط قورقارم که انتظار لری بیهوده یه
 کیده جکدر : چونکه مقاله ده کی خامه نك صد بحثه قطعاً مناسبتی
 یوق ! . . .

موسیو ار نست رونان بغداد و سمرقند و قرطبه و غرناطه ده
 مدنیت حاضره نك مأخذی اوله جق قدر ترقی بولان معارف
 و حکمیاتك عربیه منسوب اولدیغنی ، اقوام اسلامیتنن هیچ
 بر تأثیر و حمایه کورمدیکنی ، اسلامیته مانع تحصیل اولدیغنی ،
 اقوام اسلامیته نك سائر ملتاردن اشاعی قالدیغنی اثبات ایچون
 ایراد ایتدیکی خطبه نك صوك فقره سننده علمك فوائدینه دائر
 بر قاچ کله سویلدکن صکره شو افاده جکله ختم مقال ایدیور :

آتشلی سلاح ظہور ایتدیکی زمان نہ لر سویلہامشیدی ، مع مافیہ مدیتک غلبہ سنہ یاردی کورندی ؛ کندبجه علمک ایلیکنہ و علم ایله یاپیله بیله جک فناقلره قارشى سلاح مدافعه یینه یالکز علمک و بره بیله جکنہ معتقدم . والحاصل علم ، ترقیدن بشقه برشئته خدمت ایتمز ؛ مقصدم شخص و حربته حرمتدن تفراتی ممکن اولیان ترقی حقیقیدر .

ظنمجه معهود « باغچه یه اوردم قازمه یی ، کوزلار باغلار یازمه یی » قوشمه سنک ایکی فقره سی اره سنده ده خطبه نك موضوعیله خاتمہ سی قدر ارتباط و مناسبت بولنه بیلیر !

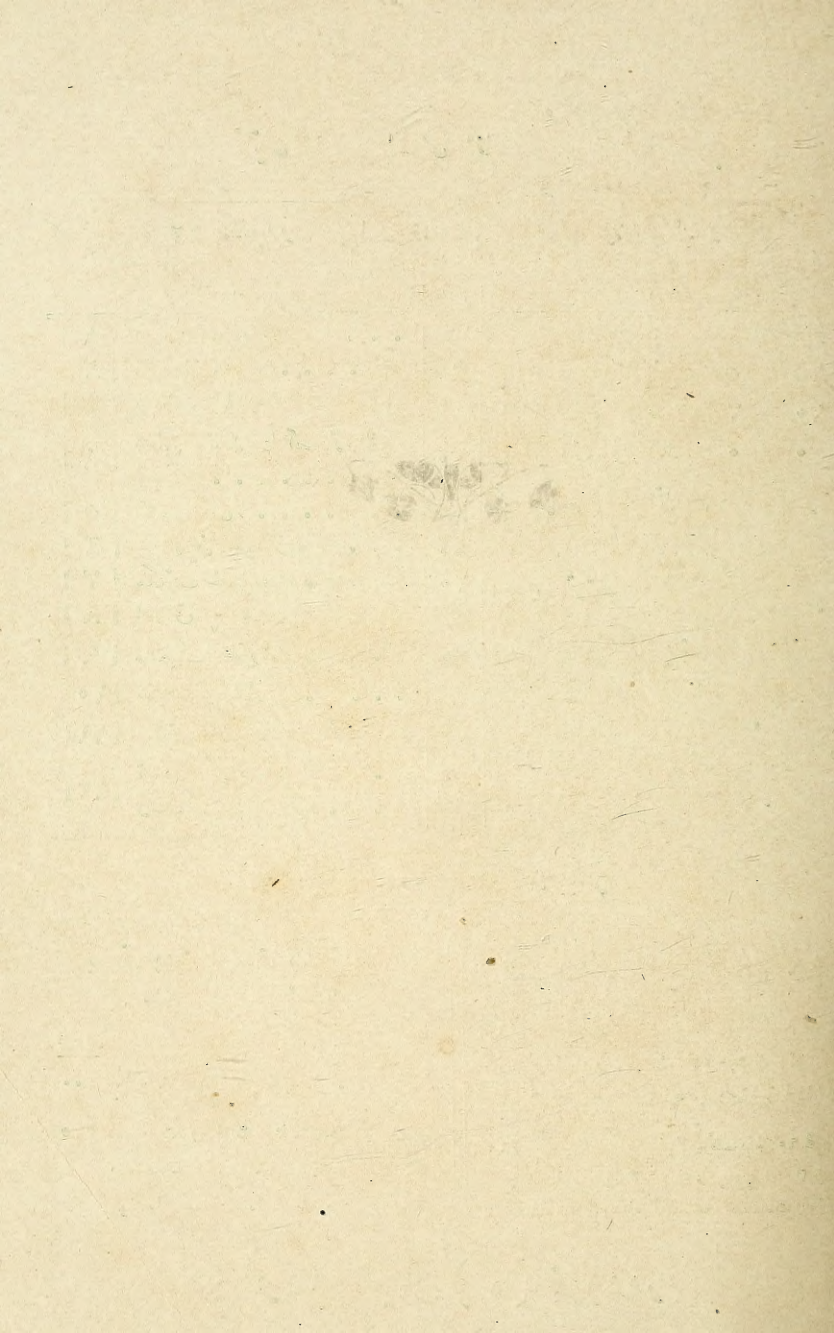
موسیو ارنت روناں علمک فضائلنه دائر اولان نصیحتنی اهل اسلام ایچون سویلیور ایسه کندی فکرینه قارشى بر حرکت اولمازمی ؟ ذاتاً سائرلردن اشاغی قالمغله محکوم اولان بر ملتہ بو نصیحت نہ فائده ویرر ؟

یوق اسلامیتک مانع معارف اولدیغندن طوتدوروبده بوندن اوروپالیلری تشویق معرفته بروسیلہ بولوق ایسترایسه او قدر آیقری برکریز کاهدن بومقصدی تحری ایتک علم و فضلیله شهر تشعار بر ذاتہ هیچده یاقیشیر شیلردن دکلدر .

موسیوارنت روناںک بویله جهل صرفدن متولد توهمات ایله مالامال بر خطبه ایرادیلہ استحصال ایده بیلدیکی یکانہ نتیجه بزه قالیرسه کنیدیسنک ادیان علیهنده کی عیظنه اسلامیتہ کوستردیکی هجوملرایله ده نہ قدر ممکن ایسه او قدر عادی و مستکره بر برهان نوین اقامه ایلیکن عبارت قالمشدر ! بویله بر نتیجه ایله عالم اسلامیت

اوزرنده حاصل ایده بیلدیگی تأثیرایسه بتون آثار جهالت و غرضنی
 شو رساله ده برر برر کوستردیکم بوزواللی اقاده می خواجه سنک
 و قوفسزلغنه قارشو بر استحقار عنیف ایله مقابله ایتمکدن باشقه
 برشی اوله ماز!

کتابخانه گلستان

اینگذری ترتیب

اسامی آثار

برنجی ترتیب

جلد در ۷

کتاب در ۱۲

اصاحی	غروش	اصاحی
جلد جزو	۳	[۱] روان مدافعه نامه سی
۲۵ ۵ [۱] عمالی تاریخی	۵	[۲] قاره بلا
۱۰ ۲ [۲] تاریخ اسلام	۲۰	[۳] مقالات سیاسی و ادیبه و درو پناه
۰ ۰ [۳] آثار برا کنده	۱۰	[۴] وطن کتال. عاکف. زوالی چو جق
هر جزو ک فینانی (۳) غروشدر	۲۵	[۵] اشعار کمال
	۱۲	[۶] خلاالدین خوارزمه شاه
کتاب کتاب اولهرق برنجی ترتیب هر ایکی آیده بر .	۲۰	[۷] مکاتیب خصوصیه دن برنجی جلد
جزو جزو اولهرق هر	۷,۵	[۸] اوراق پریشان مجموعه سی .
ایکجهی ترتیب اون بش کونده برتر اوله جقدر .	۲۰	[۹] منتخبات محررات رسمیه
ایکی ترتیب ده برابر اولهرق صره سیله منتظماً طبع و نشر اولنور .	۷,۵	[۱۰] جزمی و اقباه
	۲۰	[۱۱] مکاتیب خصوصیه دن ایکجهی جلد
	۵	[۱۲] تعقیب و تخرب خرابات رساله لری و سائره

ایونه شرانطلی

مقسطاً تأدیه ایذک شرطیله ایونه شرانطلی

یکونی پشین اولهرق تأدیه ایذک
اوزره ایونه شرانطلی :

غروش

غروش

۲۱۶. اثر اوله اداره خانه دن آلفق و پشین اولهرق بارم
و متعاقباً هر اوج آیده بر یار و نشر لیرا تأدیه
ایذک شرطیله
۲۴۰. برسته اجر شدن طولای تقسیطلر ۶۰ غروش
اولهرق پشین ۲ مجیده و هر اوج آیده ۲ مجیده
و بر ملک شرطیله اقامتگاهه کوندولمک اوزره.

۲۰۰. اداره خانه دن آلفق شرطیله .
۲۲۵. دوصهارت و ولایات و ممالک اجنبیه ایچون
برسته اجر قیده داخل اولهرق اقامتگاهه
کوندولمک شرطیله .

بو کتابک فینانی (۳) غروشدر